

DE MILITAIRE SPECTATOR

MAANDBLAD VOOR DE WEERMAGT VAN NEDERLAND EN INDIË

waarin opgenomen :

het Artilleristisch Tijdschrift, het Cavaleristisch Tijdschrift en het
Militair Technisch Tijdschrift.

Directeur-Redacteur: J. MOORMAN, Reserve-Majoor der Infanterie.

Redacteuren:

J. J. C. P. WILSON, Kapitein van den Generalen Staf, Leeraar Hoogere Krijgsschool.

A. Q. H. DIJXHOORN, Kapitein der Infanterie.

M. R. H. CALMEIJER, 1e Luitenant der Infanterie, werkzaam bij de Hoogere Krijgsschool. P. W. PIETERS, Ritmeester der Huzaren. A. ETERMAN, 1e Luitenant der Artillerie, Lid der Commissie van Proefneming.

Redactie en Administratie: Zwarteweg 1, Den Haag. Tel. 117783. Postrekening 44715
Abonnement f 2.50 per kwartaal. Indië en Buitenland f 12.50 per jaar. Losse Nummers f 1.—

104de JAARGANG

No. 6

JUNI 1935

INHOUD

	Blz.
Kader oefeningen, door H. G. ONTROP (III)	240
Een vraag over de toepassing van de „Wenken”, door S. VELDMEIJER	245
De verdediging in verleden en heden, met een blik in de toekomst, door M. R. H. CALMEIJER (IV)	248
Nieuwe Uitgaven	251 en 278
Beschouwingen over moderne vliegtuigbepapening, door R. MAY	252
Adelborst of Cadet, door G. FABIUS	258
Beoefening van het Tuchtrect in de Weermagt	262
Adviezen en Inlichtingen	267
Het graphisch bepalen van correcties bij indirecte richting, door J. W. N. LE HEUX	269
Leven en Streven in de Koninklijke Landmacht	274
Uit de Vakpers	280

KADEROEFENINGEN

DOOR H. G. ONTROP,

Luitenant-kolonel der infanterie.

III. (*Slot van blz. 199*)

7. Kader oefeningen in het terrein.

Het beste doet de leider, zijn oefening eerst binnenskamers op de kaart op te zetten en zijn plan daarna aan de mogelijkheden die het terrein biedt, te toetsen en c.q. te wijzigen.

Wil hij een geval behandelen, waarin de onderdeelen ondersteld worden zich al geruimen tijd te bevinden in het terrein waarop de oefening zich afspeelt — b.v. een stelling die reeds eenigen tijd bezet is — dan dient een nauwkeurige terreinverkenning plaats te vinden; maar dan moeten ook de deelnemers tevoren daartoe in de gelegenheid worden gesteld en dient de leider vrij gedetailleerde gegevens te verstrekken omtrent opstelling, toestand enz. van de onderstelde troepen; dit laatste wordt heel dikwijls verzuimd, waardoor de deelnemers een gezonde basis voor de verdere actie missen en van de oefening meestal weinig terecht komt.

Worden de troepen ondersteld eerst bij den aanvang van de oefening op het terrein te zijn gekomen, dan is voor den leider het verkennen van het terrein alleen dan noodig, indien verwacht kan worden dat de kaart zoodanige afwijkingen met het terrein vertoont dat het de vraag is of de te behandelen stof wel tot zijn recht kan komen. Verder moet de leider niet gaan, aangezien hij zich dan onwillekeurig te veel, althans meer dan in werkelijkheid, door de eigenaardigheden van het terrein zou laten beïnvloeden. Als er in werkelijkheid gelegenheid geweest zou zijn tot verkenning, dan staat de zaak in zoover anders, dat de leider dan ook tevoren de verkenning dient te verrichten, die hij alsdan gehouden zou hebben; maar ook dan moet hij — in dezelfde mate als hij in werkelijkheid zou doen — de resultaten, die zijn verkenning heeft opgeleverd, aan de deelnemers doen weten.

Hoewel het verrichten van verkenningen onder goede leiding zeer zeker nut afwerpt, wil ik er toch voor waarschuwen tijdens de oefening niet te veel verkenningen te doen plaats vinden en hier zeker niet de hoofdschotel van te maken; als regel is het contact tusschen leider en deelnemers dan te gering; niet alle verkenningen kunnen door den leider worden bijgewoond of gecontroleerd en de bespreking van de resultaten levert herhaaldelijk onvruchtbare discussie en misverstand op. Het is veeleer gewenscht de deelnemers bij elkander te houden; en dit is zeer goed mogelijk: daartoe wijze men enkele deelnemers aan als commandant van een zelfde onderdeel en worden deze voor een zelfde tactisch geval geplaatst; gedurende den tijd die zij noodig hebben voor het treffen hunner maatregelen, bemoeit de leider zich met de overige deelnemers en werpt hij voor hen afzonderlijke gevallen op; uiteraard moeten deze in het kader van de oefening passen. Zijn de hoogere commandanten

dan zoover, dat zij bevelen en dg. uit kunnen geven, dan worden zij daartoe in de gelegenheid gesteld. Is dit gebeurd, dan worden zij weer voor een nieuw geval gesteld en kunnen de ondercommandanten de maatregelen treffen die volgen uit de ontvangen opdracht; en zoo voorts. Op die manier zijn alle deelnemers voortdurend in actie en kan de leiding zich blijvend doen gelden.

De leider doet er ook goed aan, aan het verbeeldingsvermogen tegemoet te komen, door nu en dan een der deelnemers op het terrein een beeld te doen geven van zijn onderdeel, zooals dit zich daarop zou bevinden; dit levert dikwijls verrassende resultaten op en de leider zal menigmaal ondervinden dat er aan het fantasievermogen van menig deelnemer nog veel ontbreekt. En toch dient de fantasie, bij elke oefening, de basis te vormen!

Over het algemeen verdient het geen aanbeveling, een oefening, binnenskamers gehouden, op het terrein te herhalen; alsdan wordt immers te veel in herhalingen vervallen en zelden zullen nieuwe gezichtspunten naar voren worden gebracht. Wel kan het, in bepaalde gevallen, nut hebben, op het terrein na te gaan of maatregelen aan de hand van de kaart getroffen — het onder vuur nemen van bepaalde terreingedeelten door zware mitrailleurs, artillerie, het gedekt verplaatsen of gereedstellen van troepen, enz. — al dan niet mogelijk zouden zijn.

Het houden van een eindbespreking heeft als regel weinig zin; het gaat bij kaderoefeningen in het terrein toch voornamelijk om den invloed die het terrein op het nemen van maatregelen heeft uitgeoefend en zelden zal een geschikte plaats voor het houden eener eindbespreking kunnen worden gevonden, van waaruit die invloed in voldoende mate kan worden beoordeeld. Het verdient dan ook aanbeveling, telkenmale als een geval is afgehandeld, de oefening tijdelijk te schorsen en op het terrein waar de actie zich afspeelde, een bespreking in te lasschen; ook uit dien hoofde is het gewenscht de deelnemers — in algemeenen zin — bijeen te houden.

8. Kaderverbindingsoefeningen. Kadervechtsoefeningen.

De kaderverbindingsoefeningen meen ik reeds voldoende behandeld te hebben bij de beschouwing die ik gaf over de wijze van leiden van kaderoefeningen op de kaart; althans voor wat de binnenskamers te houden oefeningen betreft.

Het houden van deze oefeningen in het terrein kost een zorgvuldige voorbereiding en veel hulppersoneel. Veelal weegt dit bezwaar niet op tegen den betrekkelijk geringen invloed, die het terrein op den gang van zaken bij deze oefeningen kan opleveren: meestal toch wordt precies zoo gehandeld als bij kaderverbindingsoefeningen binnenskamers; dit vindt zijn oorzaak in de vrijwel onmogelijk na te komen eisch, de regie zoodanig te regelen dat op de commandoposten gewerkt wordt, doch dat bovendien de ondercommandanten gelegenheid wordt gegeven terreinverkenningen — want om den invloed van het terrein is men toch naar buiten gegaan — te verrichten.

Slechts bij oefeningen op kleine schaal kunnen deze bezwaren ondervangen worden; hierbij denk ik in het bijzonder aan in het terrein te houden oefeningen in samenwerking tusschen infanterie en artillerie, de zoogenaamde *panoramaoefeningen*.

Naar mijn meening verdient het, ten aanzien van laatstbedoelde oefeningen — dus in tegenstelling met de kaderverbindingsoefeningen in algemeenen zin — verreweg de voorkeur deze oefeningen in het terrein te houden. Het panorama, bij de artillerie in gebruik, leent zich in den regel al buitengewoon slecht voor het aangeven van infanteriedoelen, de afstanden tusschen in de

diepte verspreide terreinvoorwerpen of doelen kunnen niet worden geschat, het terrein, op de kaart aangegeven, kan niet of slechts hoogst primitief worden voorgesteld; daarbij komen nog de nadeelen die uit de verkorte afstanden voortvloeien; alle commandanten nemen voorts hetzelfde waar, de R.C. hoort de vuuraanvragen die de C.Cn. tot den B.C. richten, de B.C. hoort het overleg tusschen R.C. en A.C. naar aanleiding van het bericht of het verzoek aan den R.C. gericht, enz., alles even oneigenlijk en onlogisch. De deelnemers hebben alle moeite zich een voorstelling te maken van het terrein en de doelen, zij moeten óf waarnemen óf net doen of zij niets zien, soms luisteren, dan weer doen of zij niets hooren, enz.; en verbiedt de leider — om aan het bezwaar van het afhooren tegemoet te komen — alle mondelinge gedachtenwisseling, dan verliest de oefening heel veel van zijn nut en wordt bovendien de sfeer van onbehaaglijkheid nog grooter.

Daarentegen kan men met panoramaoefeningen in het terrein, zonder veel moeite, de werkelijkheid zeer benaderen. Men late daartoe, door enkele manschappen met vlaggetjes, bij voorkeur echter met seinlampen, de doelen markeeren (als regel beide vleugels en het midden); een tweede ploeg is voorzien van pétardetoestellen c.a., dan wel van groote vlaggen van bepaalde kleur ¹⁾; al het personeel staat onder een hulpleider, die telefonisch met den leider verbonden is. De bezetting der commandoposten van C.Cn., B.C., R.C., A.C. enz. worden op onderlinge tusschenruimten van ± 15 à 20 m in de nabijheid van den leider opgesteld, en bij voorkeur zoo, dat alleen uit de cp., van waar de waarneming moet uitgaan, de doelen die vertoond zullen worden, gezien kunnen worden.

Als de oefening begint, meldt de leider, met behulp van een codewoord, telefonisch welk doel hij vertoond wil hebben. Wordt een vuur ontketend, dan doet de hulpleider, telefonisch gewaarschuwd, de vleugels hiervan en enkele daarbinnen gelegen springpunten door de pétardes of vlaggengezwaaai aangeven; voorts doet hij, op nadere aanwijzingen, die de leider hem geeft naar aanleiding der correcties door den betrokken deelnemer bevolen, de ligging van het vuur wijzigen ²⁾.

De vuuraanvragen, de waarnemingen van doelen en vuren, enz., worden door de deelnemers schriftelijk afgegeven aan den cp. waarvoor zij bestemd zijn; aan den leider wordt een carbon-afdruk ter hand gesteld; laatstgenoemde woont bovendien de besprekingen bij, die tusschen de commandanten der infanterieonderdeelen en de A.C. of A.O.I. worden gehouden. Het verdere verloop spreekt voor zich zelf.

Ik kan deze panoramaoefeningen in het terrein, die slechts zelden plaats vinden, omdat de regie — ten onrechte — afschrikt, niet genoeg aanbevelen:

¹⁾ Slechts door een zeer ruim gebruik te maken van pétardes kunnen de avun. zoodanig worden aangegeven, dat waarneming van de ligging mogelijk is; dan nog is de waarneming veel moeilijker dan bij een werkelijk afgegeven vuur; daarom verdient het aanbeveling de vuren door vlaggen te doen markeeren. (Na het schrijven van dit artikel zijn patronen ingevoerd, die uitstekend voor het hier beoogde doel schijnen te voldoen).

²⁾ In sommige gevallen zal het niet mogelijk zijn, het vuur te doen markeeren, ter plaatse waar het naar alle waarschijnlijkheid zou vallen; dit bezwaar, dat sommigen afschrikt, is denkbeeldig, althans voor de deelnemers der infanterie. De leider kan toch, binnen ruime grenzen, het vuur doen vallen waar hij wil (dus ook tevoren bepalen; alleen dient niet te veel gesmokkeld te worden met de breedte); evenmin is hij strikt gebonden aan de correcties, mits die in de goede richting (dichterbij, verder, re. of li.) worden aangebracht; ten slotte kan hij het vuur op het doel brengen, als de bevolen correctie dit toelaat.

alle hiervoor genoemde bezwaren ten aanzien van de oefeningen in het panorama, vervallen niet alleen, doch de beoogde samenwerking tusschen infanterie en artillerie komt als regel ook beter tot zijn recht; en dan hebben deze oefeningen nog het groote voordeel dat de deelnemers veel beter de bezwaren leeren kennen, verbonden aan het aangeven van doelen, het waarnemen der vuren, het schatten van afstanden en tusschenruimten. De leider zal dan ook goed doen deze oefeningen niet op de kale heide te houden, doch bij voorkeur een terrein uitzoeken dat weliswaar wel overzichtelijk moet zijn, doch door heggen, boomenrijen, enz., die op de kaart voorkomen, doorsneden is; daardoor wordt de contrôle — en trouwens ook de regie — vergemakkelijkt en kan de oefening vlotter verlopen.

Met de panoramaoefeningen in het terrein zijn wij feitelijk gekomen op het gebied der kadergevechtsoefeningen. De kadergevechtsoefeningen (punt 236 *Oefenvoorschrift*) zullen, in algemeenen zin genomen, het best tot hun recht komen wanneer zij op kleine schaal worden toegepast, zoodat het voor den leider mogelijk is de deelnemers onmiddellijk opmerkzaam te maken op onjuiste handelingen door hen begaan, of hen bij den leider te verzamelen tot het houden van besprekingen of het geven van nieuwe bevelen.

De kadergevechtsoefeningen bieden het voordeel, dat zij gehouden kunnen worden in terreinen waar niet met troepen kan of mag worden geoefend, derhalve in ongewoon terrein. Voorts kunnen deze kaderoefeningen met zeer veel vrucht worden toegepast als voorbereiding voor oefeningen met troepen; in het bijzonder denk ik hierbij aan de vóroefeningen van het verlofskader in de, aan de eigenlijke herhalingsoefeningen voorafgaande periode; niet alleen kan dan in het bijzonder de aandacht op de opleiding van dit kader gevestigd zijn, doch dank zij hetgeen het kader bij die vooroefening heeft geleerd, heeft het een ruggesteun gekregen, die maken zal dat de oefening met den troep beter en vlotter verloopt dan anders het geval zou zijn en dat ook voor de manschappen het rendement grooter zal zijn.

9. Oefeningen in bevelstechniek.

Wij mogen wel aannemen dat deze oefeningen ontstaan zijn als gevolg van de bevinding welke werd en nog wordt opgedaan bij de kaderoefeningen, dat het zulk een enorme moeite kost om van de deelnemers gedaan te krijgen dat zij hunne bevelen in den juisten bevelsvorm geven. „Ik zou . . .”, „Naar mijne meening . . .”, „Ik overweeg . . .” zijn meestal de woorden, waarmede de deelnemer die de opdracht heeft een bevel te geven, begint. En doet hij het niet en begint hij zijn bevel in den juisten vorm te formuleeren, dan derailleert hij in vele gevallen toch onderweg, hetzij tot het geven van beschouwingen, hetzij doordat de leider interrumpeerde, enz.

Het is een eigenaardig verschijnsel, dat zich vooral voordoet bij kaderoefeningen op de kaart en het is opvallend dat menig officier, bij wien zich dit verschijnsel voordoet, er niet over denkt te treuzelen wanneer hij, bij oefeningen met troepen, zijn bevelen geeft aan het bij zich ontboden kader. Dit wijst er m.i. op, dat het fantasievermogen, bij kaderoefeningen, den deelnemers ook in dit opzicht parten speelt en het voor velen niet wel doenlijk blijkt zich voor te stellen, dat zij, in plaats van in een vereenigingszaal tusschen mede-deelnemers, zich op het terrein in den kring van bevelsontvangers bevinden.

Uit dien hoofde zou het dus niet zoo bepaaldelijk noodig zijn, afzonderlijke oefeningen in bevelstechniek in te lasschen, indien niet tevens gebleken ware,

dat — vermoedelijk als gevolg van ongewoonte — het voor velen zoo moeilijk blijkt hun eigen gedachtengang weer te geven in een logisch opgebouwden vorm.

Dit te leeren, is het doel van de z.g. oefeningen in bevelstechniek; maar dan is het ook noodig, dat den leider dit doel duidelijk voor oogen staat, tactische uiteenzettingen beperkt tot hetgeen de deelnemers noodzakelijk dienen te weten en alle tactische beschouwingen tijdens de oefening zorgvuldig vermijdt.

Voor elk te behandelen geval deele hij een commandant en bevelsontvangers (tevens ondercommandanten) in; na in het kort de toestand te hebben uiteenzet, geeft hij den aangewezen commandant een opdracht, bij voorkeur mondeling en in bevelsvorm; dit doet hij — zoowel bij oefeningen binnenskamers als bij oefeningen in het terrein — buiten tegenwoordigheid van de overige ingedeelden; is de commandant gereed tot het geven van zijn bevel, dan ontbiedt deze de bevelsontvangers en geeft hij — terwijl de leider en de niet-ingedeelden zich buiten den kring houden — zijn bevelen. De leider moet onmiddellijk ingrijpen indien de commandant zich laat verleiden beschouwingen of z.g. verduidelijkingen op het bevolene te geven.

Nadat de commandant zijn bevelen heeft gegeven en deze „herhaald” zijn, worden de ondercommandanten of enkelen hunner, in de gelegenheid gesteld het door hen te geven bevel te overwegen en mede te deelen.

Eerst nadat het geval op deze wijze is afgehandeld, wordt een korte bespreking gehouden over het beveltechnische gedeelte; slechts wanneer van een sterk afwijkend tactisch inzicht is blijk gegeven of een maatregel bepaaldelijk onjuist werd getroffen, is de leider verplicht — ten einde verkeerde gevolgtrekkingen te voorkomen — hierop te wijzen en de z.i. juiste oplossing mede te deelen. Hij late zich echter niet verleiden hieromtrent in discussie te treden.

Tot de oefeningen in bevelstechniek kunnen uiteraard ook gerekend worden die oefeningen, waarbij de bedoeling voorzit, leiding te geven bij het maken van schriftelijke bevelen. Dit kan geschieden door alle deelnemers een bevel te laten maken, als gevolg van een voor allen gelijkluidende opdracht, waarna de leider de opmerkingen bespreekt waartoe de ingekomen bevelen hem aanleiding hebben gegeven; hij geeft tevens zijn eigen oplossing, bij voorkeur onmiddellijk nadat de deelnemers de bevelen hebben ingediend; wat intusschen volstrekt geen beletsel behoeft te vormen om nadien, aan de hand van de lessen die hij ongetwijfeld zal getrokken hebben uit de bestudeering der ingekomen bevelen, in het door hem gemaakte bevel nog wijzigingen aan te brengen.

Een meer schoolsche methode vormt het gezamenlijk opmaken van een bevel, waarbij dus elk punt, dat in het bevel opgenomen zal worden, tevoren besproken wordt en daarna een definitieve redactie voor dat punt wordt vastgesteld; deze methode is echter eenigszins in strijd met het m.i. meer juiste standpunt dat de redactie nimmer aan een bepaalden vorm mag en kan gebonden worden: de vorm toch van een bevel en in sterkere mate nog de redactie — ik doelde er reeds eerder op — zijn mede uitvloeisel van het karakter van den maker.

Houdt het doel van de door U te leiden oefening voor oogen; tracht het nut voor de deelnemers zoo hoog mogelijk op te voeren; kom zooveel mogelijk tegemoet aan het fantasievermogen der deelnemers!

Met dezen algemeenen raad, bij opvolging waarvan leiders van oefeningen ook voor zichzelf de grootste voldoening zullen vinden, moge ik deze beschouwingen besluiten.

EEN VRAAG OVER DE TOEPASSING VAN DE „WENKEN”

DOOR S. VELDMEIJER.

Kapitein-adjutant VII Infanterie-brigade.

Een officier richtte tot de Redactie van „De Militaire Spectator” een vraag over de toepassing van de „Wenken voor de Opleiding van de dienstplichtigen — Kader en Manschappen — der Infanterie”, die de Redactie van voldoende belang acht, om daarop in De Militaire Spectator een antwoord te geven.

Volgens dezen officier zou bij zijn regiment de opvatting heerschen, dat elk woord uit de „Wenken” letterlijk behoort te worden opgevolgd. Hij geeft daarvan het volgende voorbeeld.

In bijlage If — de lesurenstaat voor de 6e tot 9e oefenweek — zijn voor de tirailleurs voor „Velddienst en Marschen” acht lesuren per week uitgetrokken. In het tijdvak van vier weken, waarvoor deze lesurenstaat geldt, vordert de grootste trainingsmarsch ten hoogste vier uren per week en blijven er voor Velddienst alzoo iedere week minstens vier uren beschikbaar.

Omdat nu in den zomer de dienst te 7.30 aanvangt en in den winter om 8.00, zijn er voor de zomerploeg eenige uren meer beschikbaar dan voor de winterploeg. Deze uren zouden nu echter bij dat regiment niet aan Velddienst mogen worden besteed, omdat uit de lesurenstaat, voor dit tijdvak samengesteld, valt af te leiden, dat er voor Velddienst slechts vier uren zijn uitgetrokken.

Wat er in die overblijvende uren dan wel moet worden beoefend?

In geen geval mogen ze worden gebruikt — zoo zou de opvatting zijn — voor de beoefening van de vakken, vermeld in bijlage If, aangezien aan die vakken dan *te veel* tijd zou worden besteed; immers *voor elk vak is in die bijlage een bepaald aantal uren aangegeven*.

Wij verheugen er ons over dat „De Militaire Spectator” ons wederom in de gelegenheid stelt, het begrip betreffende de toepassing der „Wenken” te verduidelijken.

We willen er allereerst op wijzen, dat de Wenken niet meer zijn geschriften van „den samensteller”, zooals dit in de vraag wordt uitgedrukt, doch voorschriften die zijn uitgegeven door het Legerbestuur. Het komt er daarom op aan vast te stellen, welke de inzichten van de Legerleiding zijn. De Commandant van het Veldleger heeft al zoo herhaaldelijk te kennen gegeven, welke de opvatting t.a.v. de toepassing der Wenken is, dat het inderdaad verwondering mag wekken, dat er zich nu nog omstandigheden voordoen, die een vraag als hier gesteld, wettigen.

De naam „Wenken” sluit al in zich, dat NIMMER EEN LETTERLIJKE TOEPASSING hiervan in de bedoeling heeft gelegen. De oorspronkelijk door den Commandant van de proefopleiding, waarbij de „Wenken” werden opgebouwd,

gekozen titel „Handleiding” werd opzettelijk gewijzigd, om daardoor nog beter te doen uitkomen dat slechts bedoeld werd een *leidraad* voor de opleiding te geven. Wie de „Wenken” ernstig bestudeert en goed overdenkt zal geen moeite hebben deze opvatting uit het boekwerkje zelf te putten.

Het gaat in het gegeven voorbeeld nu om den tijd, die aan de verschillende leervakken moet of mag worden besteed. De Commandant van de proefopleiding, welke bij 11 R.I. werd gehouden, ontwierp vóór den aanvang van deze opleiding, op grond van vroeger opgedane ervaring, de leergangen zooals deze thans in de „Wenken” zijn opgenomen. Hij stelde vast hoeveel lesuren er voor de behandeling van de verschillende leervakken en de onderdeelen van deze zouden moeten worden uitgetrokken. Aan de hand van dit ontwerp vond de opleiding plaats. Gedurende de opleiding werd o.m. nauwkeurig aangeteekend, hoeveel tijd er werkelijk benodigd bleek te zijn om elk onderwerp nauwgezet te behandelen. Op grond van de uitkomsten werden de ontworpen lesurenstaten gewijzigd, aangevuld en verder opgebouwd, en op grond van deze lesurenstaten werden de diensttableaux opgemaakt, zooals deze in de Wenken zijn opgenomen.

In een tweede proefopleiding, die met een winterploeg werd gehouden en zonder dat uitgezocht kader ter beschikking werd gesteld, werd op de lesurenstaten en op de uren, vastgesteld voor de behandeling van tot lessen samengevoegde leerstof, contróle uitgeoefend. Die contróle werd bij alle compagnieën der IIe Divisie herhaald en eerst daarna werden de lesurenstaten definitief vastgesteld.

Hieruit blijkt dat met zoo groot mogelijke nauwkeurigheid werd gewerkt. En hierom behoort ook ten volle aandacht te worden geschonken aan hetgeen op blz. 9 van de Inleiding, Deel A, geschreven staat, t.w.:

„De lesurenstaten geven een verdeling van den oefentijd over de verschillende leervakken aan, welke verdeling proefondervindelijk als de meest gewenschte werd vastgesteld.”

Er kunnen zich echter omstandigheden voordoen, die de basis, waarop de lesurenstaten werden opgebouwd, aantasten, en dan is het vanzelfsprekend noodzakelijk de gevolgen daarvan op te lossen. Het geheele karakter der Wenken draagt er de kenmerken van, dat niet geschroomd is aan de troepencommandanten de oplossing van verschillende zaken over te laten. Ten onrechte wordt wel eens anders gedacht. Men leze de Inleiding — bladzijde 8 — daarop na. Deze inleiding en de artikelen van de hand van den commandant van de voormalige proefopleiding, in de September-aflevering 1931 en de November-aflevering 1933 van „De Militaire Spectator” verschenen, geven antwoord op de meeste vragen, die betreffende de „Wenken” in den loop der jaren zijn gesteld en telkens weer opnieuw worden gesteld.

Het vraagpunt betreffende het gebruik van den meer beschikbaren oefentijd bij de zomeropleiding nu is in de Inleiding van Deel A volledig geregeld. Op bladzijde 9 wordt vermeld, dat de diensttableaux *voorbeelden* zijn van de verdeling van den tijd, bij de winteropleiding beschikbaar; op blz. 10 lezen we: „De diensttableaux voor een zomeropleiding zijn gemakkelijk uit die voor de winteropleiding af te leiden. Het *aantal* lesuren behoeft daarbij geen wijziging te ondergaan.”

Hieruit blijkt, duidelijk, dat in het geval, hier gesteld, de meerdere tijd, die bij een zomeropleiding beschikbaar is, wordt verdeeld over de vakken, die in bijlage I f zijn genoemd. Ieder vak kan daarvan een evenredig deel toebedeeld krijgen, waarbij uiteraard de organisatie van de diensten bij de regiments-

school van het betrokken regiment een woord meespreekt. Zoo zal het logisch zijn, dat in het als voorbeeld gestelde geval op den voormiddag, waarop bij dat regiment de Velddienst wordt beoefend, de tijdruimte van 7,30—8,00 ten goede komt aan het vak velddienst.

Het is naar onze meening een bedenkelijke fout, die nog al eens wordt gemaakt, dat slechts de letters en woorden der voorschriften worden gelezen en men *deze* wil toepassen, terwijl het noodzakelijk is tot den zin der dingen en zoo tot de bedoeling der gedachten, in onze reglementen en voorschriften neergelegd, door te dringen. Voor wie dit laatste willen doen, levert de toepassing der Wenken geen moeilijkheden op. Er is vrijheid van handelen gelaten waar deze wenschelijk is. De tijdverdeeling is een der grondslagen voor den opbouw der Wenken geweest en daarom dient — dit is ook door den C.V. bevolen — te worden vastgehouden aan die verdeeling, tenzij men gedwongen wordt af te wijken of een aanvulling te geven. Men bedenke daarbij dan echter, dat men niet moet zoeken naar een reden om af te wijken. De Wenken — en dit geldt ook voor den thans verschenen G.O.I. — werden opgebouwd na grondige studie, steunende bovendien op jarenlange ervaring en bijzondere interesse voor de opleiding, door daarvoor uitgekozen officieren en onderofficieren, onder voortdurende belangstelling en medewerking van de hoogste legerautoriteiten. Men wijke daarom slechts af of vulle aan, indien men overtuigd is een weg te hebben gevonden, die sneller en beter tot het doel leidt, dan wel indien een aanvulling onontbeerlijk is. In het hier gestelde voorbeeld — en zoo is het bijna steeds voor iedere gedachte moeilijkheid — voorzien de Wenken zelf in een oplossing.

HET BEVELENBOEK VAN DE MILITAIRE SPECTATOR

Het „Bevelenboek van De Militaire Spectator”, een verzameling van alle schema's van bevelen, voorkomende in onze nieuwe tactische voorschriften, zal begin Juni ter verzending gereed zijn.

Het Bevelenboek is een gratis premie voor onze Abonnés, die elk een exemplaar zullen ontvangen. Ook aan nieuwe Abonnés zullen wij een exemplaar van deze premie zenden. Abonnementen gaan in met het begin van een kwartaal en zijn verbindend voor een jaar. Abonnementsprijs / 2,50 per kwartaal met 15 cent incasso. Abonnés kunnen de incassokosten besparen door aan den Postchèque- en Girodienst op te dragen het abonnementsgeld per kwartaal automatisch te gireeren op postrekening 44715 van Moorman's Periodieke Pers N.V., Den Haag.

Naar aanleiding van ingekomen bestellingen van het Bevelenboek deelen wij nogmaals mede, dat dit werk niet in den handel is en uitsluitend verkrijgbaar is voor abonnés van „De Militaire Spectator”.

DE VERDEDIGING IN VERLEDEN EN HEDEN, MET EEN BLIK IN DE TOEKOMST

DOOR M. R. H. CALMEYER,

Eerste-luitenant 19 R.I., toegevoegd aan den Directeur der H.K.S.

IV. DE TOEKOMST.

Hoe zal de verdedigingstactiek zich ontwikkelen in een toekomstoorlog? Daarbij te denken niet aan een oorlog in een verre, onbestemde toekomst, waaromtrent geen voorspelling valt te wagen, doch aan „den oorlog van morgen”.

Allereerst moet dan worden geconstateerd, dat sedert den Wereldoorlog *de defensieve vuurkracht der infanterie wederom is toegenomen*. De mitrailleur-bewapening is verbeterd en nog vermeerderd. In den *Chaco-oorlog* deed voor het eerst het *mitrailleur-pistool* in grooten getale zijn intrede op het slagveld. In samenwerking met de zwaardere automatische wapenen, heeft dit aldaar de vuurkracht van in stelling staande infanterie practisch onoverwinnelijk gemaakt. Hoewel het bedekte terrein de aanvallers bijna steeds in staat stelde ongezien tot op korten afstand te naderen, hoewel de stellingen meestal zeer ijl waren bezet, zonder diepte en zonder reserves, is *in den heelen Chaco-oorlog zoo goed als geen enkele frontale aanval gelukt*. Alle successen werden behaald door vleugelmanoeuvres, waartoe de groote ruimte, waarin de strijdkrachten opereerden, alle gelegenheid bood, zij het ook, dat de beweeglijkheid door moeilijkheden verbonden aan de verpleging werd beperkt. Bij het vorenstaande moet echter worden bedacht, dat beide legers ruimschoots van automatische wapenen waren voorzien, doch weinig artillerie bezaten en slechts enkele vechtwagens, terwijl de uitwerking van beide laatstgenoemde wapens tijdens verschillende episodes door de dichte begroeiing werd belemmerd. Alles bijeen genomen geven de ervaringen uit den Chaco ons echter wel het recht te zeggen, dat in een toekomstoorlog *de afstootende kracht van het infanterievuur tegenover levende strijdkrachten nog grooter zal zijn dan in den Wereldoorlog*.

Hiertegenover moet worden gesteld, dat men er na den Wereldoorlog meer en meer in is geslaagd de *zware mitrailleurs* — in wezen een defensief wapen — *ook geschikt te maken voor offensief gebruik*. In ons nieuwe I.R. IIB komt zulks duidelijk tot uiting en het is opvallend hoe ook de Duitsche vakpers — waar men deze richting slechts schoorvoetend heeft ingeslagen — thans het gebruik van zware mitrailleurs als vuurbasis bij den aanval bepleit. Toch zullen er — vooral in ons land — steeds vele terreinen blijven, waar zulks onmogelijk is en men de zware mitrailleurs bij den aanval als zware, dus onhandige, lichte mitrailleurs moet misbruiken. Voorts is de bewapening der infanterie met *krombaanvuurwapenen* (mijnwerpers, mortieren, geweergranaten), welke zich bij uitstek leenen voor het offensief, aanmerkelijk uit-

gebreed. Vooral in Italië, waar de infanterie, „het fascistische volk in wapenen”, in hoog aanzien wordt gehouden, is men dezen weg ingeslagen. In den Chaco bewees onze mortier van 8 uitnemende diensten.

De *artillerie* hebben wij in het voorgaande niet genoemd, aangezien men niet kan zeggen, dat de legers thans met meer of krachtiger geschut te velde zouden gaan, dan waarmede zij in 1918 het oorlogstooneel verlieten.

Weegt men een en ander tegen elkaar af, dan valt het niet moeilijk te voorspellen, dat, deden geen andere factoren hun invloed gelden, bij een nieuwen oorlog de verdedigingstactiek van 1918 nog even werkzaam zou blijken als toen het geval was.

Er zijn echter nieuwe, wij kunnen wel zeggen revolutionaire, elementen in het spel, nl. *het luchtwapen* en *de vechtwagens*. Beide zijn ook reeds in den Wereldoorlog opgetreden, doch zij verkeerden toen nog slechts in het eerste stadium hunner ontwikkeling, welke sedert snel is voortgegaan.

Hoe groot de invloed van *het luchtwapen* op de oorlogvoering ook moge zijn, *de verdedigingstactiek zal hierdoor slechts in geringe mate worden beroerd*. Niet de verspreide, in stelling staande troepen vormen de meest lonende doelen voor luchtaanvallen, doch de meer achterwaartsche troepenverzamelingen (colonnes, kantonnementen) en vooral de vitale centra, waaruit de strijdende troepen het noodige ontvangen om te kunnen leven en vechten.

Geheel anders is het met *de vechtwagens*. De geslaagde tegenaanval bij Kamerijk (30 Nov. 1917) had, zooals wij reeds hebben vermeld, tengevolge, dat de Duitschers het nieuwe wapen gingen onderschatten. De „zwarte dag” van 8 Aug. 1918 toonde, dat de Duitse verdediging tegen een massalen vechtwagenaanval niet was opgewassen. Dat de gevolgen hiervan niet nog catastrophaler waren dan reeds het geval was, moet worden toegeschreven aan de omstandigheid, dat de oorlog afbrak op een tijdstip, toen het nieuwe wapen, zoowel technisch als tactisch, nog slechts in het eerste begin zijner ontwikkeling was. Sedertdien heeft deze ontwikkeling tenminste evenveel voortgang gemaakt als die van het luchtwapen, al treedt zulks in vreedstijd minder in het licht. De vechtwagens hebben zich daarbij in twee richtingen ontwikkeld, eenerzijds tot gepantserde en gemotoriseerde artillerie en mitrailleurs, welke tot taak hebben de infanterie bij haar aanval te begeleiden, anderzijds tot een zelfstandig wapen, de moderne gepantserde en gemotoriseerde slagruiterij.

Welke invloed zal zulks nu hebben op de verdedigingstactiek?

Men zou kunnen meenen, dat het bezit van vechtwagens een verdediger in staat zal stellen zijn verdediging te baseeren op een hiermede te ondernemen tegenaanval en dat wij dus weder zullen terugkeeren tot het defensief-offensief uit de dagen van NAPOLEON. Zoolang het gros der legers nog niet is gemechaniseerd, m. a. w. nog bestaat uit voetvolk en artillerie, en de vechtwagens nog niet het hoofdbestanddeel vormen, valt hierop echter niet te rekenen. De aanvaller, die tijd en plaats heeft kunnen kiezen, zal steeds over een groote overmacht aan vechtwagens kunnen beschikken. Deze te willen keeren door het inzetten van een veel geringer aantal eigen wagens zou derhalve een tactiek zijn, welke bij voorbaat tot mislukking is gedoemd. Terecht noemt de Oostenrijksche generaal der art. b.d. VON EIMANNBERGER in zijn werk „Der Kampfwagenkrieg” *het willen bestrijden van vechtwagens met vechtwagens „grundfalsch in jeder Hinsicht”*.

Als verdedigingsmiddelen blijven dus over *het terrein en het vuur*.

Ik noem het terrein voorop, omdat de zwakke zijde van gemechaniseerde

strijdkrachten gelegen is in hun afhankelijkheid van het terrein. Wel heeft de techniek hierin reeds veel verbetering gebracht, doch het is er nog verre van, dat de vechtwagens, evenals de infanterie, in staat zijn in elk terrein te strijden. Dit leidt er toe, dat het — overeenkomstig hetgeen wij zagen in de eerste decennien van de linie-tactiek — *voor een verdediger van het hoogste belang wordt te kunnen beschikken over een voor vechtwagens niet of moeilijk te doorschrijden hindernis* voor het front en, tegen omvatting door gemotoriseerde gepantserde strijdkrachten, over dergelijke hindernissen op de vleugels (vergelijk I. R. IIA, punten 35 en 82). De keuze van een stelling wordt hierdoor beperkt, de overgang tot het offensief bemoeilijkt.

Als tweede afweermiddel komt het vuur. Het afsluitingsvuur der artillerie heeft tegen aanvallende vechtwagens wel is waar een groote moreele uitwerking, doch een geringe materieele, aangezien een vechtwagen slechts buiten gevecht wordt gesteld door een rechtstreekschen treffer. Minder dan ooit, kan de infanterie dus uitsluitend op de bescherming van dit afsluitingsvuur vertrouwen. *Het bezit van wapenen, welke uitwerking hebben tegen vechtwagens, vormt dus voor de infanterie een levenskwestie.* De mitrailleurs zijn in dit opzicht vrijwel onmachtig, slechts het vlakbaan-infanteriegeschut (vergelijk I. R. II A punt 17) kan uitkomst brengen. Op terreingedeelten, waar een vechtwagenaanval mogelijk is, zal dit vuur een aaneengesloten vuurband moeten vormen. Met 4 stukken per regimentfront, dus op een breedte van 1500—2000 m, is zulks uiteraard onmogelijk. Wat ons I. R. II A in dit opzicht voorschrijft (punten 35 en 116, laatste alinea) moet worden beschouwd als een poging „to make the best of it”. Naarmate de aanval meer en meer op de vechtwagens komt te berusten — de Fransche aanvalstactiek ontwikkelt zich duidelijk in deze richting — zal het aantal infanteriekanonnen moeten worden opgevoerd. De meer genoemde generaal VON EIMANNSBERGER bepleit een geschutcompagnie van 6 stukken per bataljon en een divisiegeschutcompagnie van 18 stukken. Deze kanonnen zullen in de hws. een geschutgordel moeten vormen, gedekt door infanterie. Daartegenover staat, dat de zware mitrailleurs aan belang zullen inboeten, zoodat een geleidelijke omvorming van de compagnieën zware mitrailleurs in geschutcompagnieën niet onwaarschijnlijk is te achten. Reeds thans zouden wij onze divisie mitrailleurcompagnieën gaarne tegen divisiegeschutcompagnieën inruilen.

De verhoogde invloed van het terrein en van het vuur van zware infanteriewapenen zal er toe leiden, dat de verdediging, meer nog dan in de jaren 1914—'18, een star karakter zal aannemen, dat van tegenstooten nog minder valt te verwachten.

Een omwenteling in de verdedigingstactiek valt eerst te verwachten, indien wederzijds gemechaniseerde legers tegen elkaar in het veld treden. Eerst dan zal de huidige periode in de verdedigingstactiek worden afgesloten en het defensief-offensief weder, zij het onder anderen vorm, terugkeeren. Wel voltrekt zich, naar mijn overtuiging, reeds thans hetzelfde proces, dat wij in de dagen van GUSTAAF ADOLF waarnamen. De verhoogde beweeglijkheid op en buiten het gevechtveld komt den aanvallers meer ten goede dan den verdedigers; *het in den Wereldoorlog zoo schromelijk verbroken evenwicht tusschen aanval en verdediging is bezig zich te herstellen.*

Wij zouden hiermede deze studie kunnen eindigen, ware het niet, dat één element van de verdediging in het voorgaande niet is genoemd en nochtans belangrijker is dan alle andere. Een element, waarvan de waarde gelijk is

gebleven in verleden en heden en gelijk zal blijven tot in de verre toekomst. *Het moreel* van de troepen, die de verdediging voeren. Hoe de verdedigings-tactiek zich ook moge wijzigen, met welke technische middelen de verdediging ook moge worden gevoerd, *tenslotte is het steeds de mensch, die zich verdedigt*. In dit opzicht kunnen wij de toekomst met vertrouwen tegemoet zien, want terecht legt ons I. R. II A er den nadruk op dat: „hoewel de vijand niet mag worden onderschat, *de eigenschappen van den Nederlandschen soldaat, gepaard aan het vermogen van zijn bewapening, hem in staat stellen ook een overmachtigen tegenstander te weerstaan*”.

NIEUWE UITGAVEN

„**Pourquoi Arras ne fut pas pris**”, door Général H. MORDACQ. (1914), Parijs, uitg. PLON, 1934. Prijs 13 fr. 50.

Generaal MORDACQ heeft als schrijver in het bijzonder naam gemaakt met het vierdeelige werk „*Le ministère Clemenceau*”, tijdens welk ministerie hij bij den Minister van Oorlog, tevens Minister-president, een functie heeft bekleed, overeenkomende met die van Hoofd der IIde Afd. B bij ons. Ook zijn jongste werk is geput uit eigen ervaring, n.l. die als regimentscommandant in 1914. Hoewel de beschrijving van den strijd om het strategisch belangrijke punt Arras, tijdens den „*cours à la mer*” in het najaar van 1914 uiteraard ook tactische lessen en voorbeelden bevat, vormen deze toch slechts een bevestiging van wat in andere werken — wij denken bijv. aan GRASSET's serie „*La guerre en action*” — reeds meermalen en uitvoeriger is beschreven. Het gebrek aan bijgevoegde kaarten — slechts één schetsje is in den tekst opgenomen — werkt in dit opzicht ook niet mee. Niet hier ligt echter de waarde van dit boek, doch in het naar voren brengen van den invloed van den aanvoerder op den troep en derhalve op de gebeurtenissen. Degenen onder onze lezers, die zich voelden aangetrokken tot de stof behandeld in het 1934 in *De Militaire Spectator* afgedrukte artikel *De meerdere* van majoor DE VRIES, kunnen wij MORDACQ's werk in het bijzonder aanbevelen. Het vormt als het ware een nadere illustratie en een bevestiging van hetgeen majoor DE VRIES schreef.

Opgedragen aan de nagedachtenis van generaal BARBOT, „le Bayard de la Grande Guerre”, de commandant der divisie, waartoe het regiment van den toenmaligen kolonel MORDACQ behoorde, beschrijft het boek in de eerste plaats hoe Arras behouden bleef, omdat generaal BARBOT vast besloten was het te behouden. Eenmaal had de Legercommandant bevel gegeven Arras te ontruimen. Generaal BARBOT had de stellige overtuiging, dat dit bevel op een onjuist inzicht van den toestand berustte. Hij nam de verantwoordelijkheid op zich om het bevel voorshands niet uit te voeren en ijfde per auto naar het Hoofdkwartier van het leger, waar hij den Legercommandant tot zijn zienswijze wist te brengen, er daarbij voor instaaende, dat hij Arras zou weten te behouden.

Naast de waarlijk grootsche figuur van generaal BARBOT valt het licht ook op verschillende lagere commandanten, die hun troep op voorbeeldige wijze wisten te bezielen. De zinsnede uit ons I.R. II A (punt 73): „Indien de verheffing van het moreel de aanwezigheid van den commandant eischt, moeten alle andere overwegingen daarvoor wijken”, vindt op tal van plaatsen bevestiging.

Bijzonder aangenaam doet het aan — in Fransche militaire werken een groote zeldzaamheid — ook waardeering van den tegenstander aan te treffen. Jammer is het, dat uitvoerige citaten, ontleend aan een boek „*Arras sous les obus*”, van den aalmoezenier FOULON, een geheel anderen geest ademen.

Alles bijeen een mooi, een aangrijpend boek, dat wij vele lezers toewenschen.

BESCHOUWINGEN OVER MODERNE VLIEGTUIGBEWAPENING

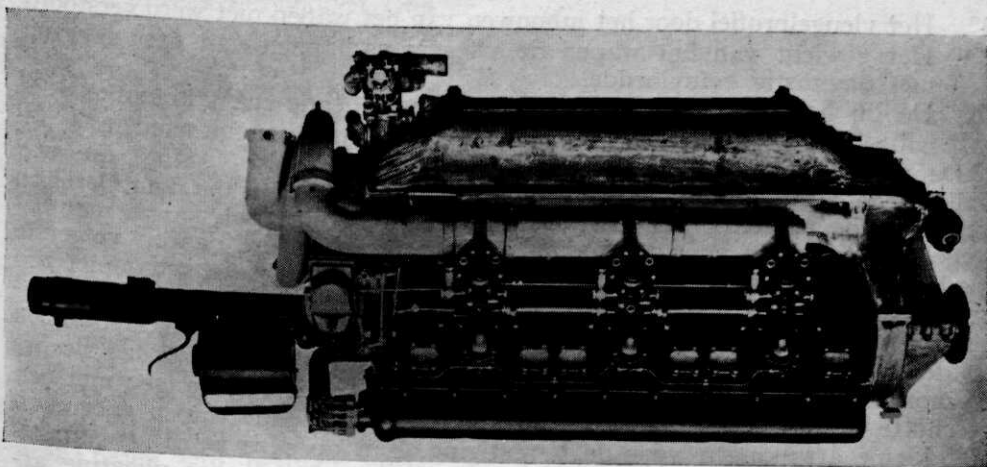
door RICHARD MAY,

Kapitein b.d. van het voormalig Keizerlijk Duitsche leger.

De bewapening van vliegtuigen ontwikkelt zich in de richting van vermeerdering der vuurkracht door vergrooting van het kaliber. Zoowel bij de luchtmachten der groote mogendheden als in de vakliteratuur komt dit tot uiting. Wij verwijzen hier b.v. naar de verschillende opstellen op dit gebied verschenen in het „*Militär-Wochenblatt*” en in „*Wehr und Waffen*”. Juist voor het kaliber van 20 mm vertoont men overal levendige belangstelling, want met dit wapen kan een granaat worden verschoten, die de werkzaamheid van mitrailleurprojectielen van klein kaliber ver overtreft. Fransche jachtvliegers spraken zich nog in den herfst van 1934 weliswaar voor een belangrijke versterking van de vuurkracht van jachtvliegtuigen uit, doch hadden nog bezwaar tegen vergrooting van het kaliber, dus tegen overgang van de mitrailleur op het automatisch kanon van ongeveer 20 mm. De verklaring hiervoor zal wel daarin gezocht moeten worden, dat toentertijd het motor-kanon Oerlikon-Hispano-Suiza zich nog in het stadium van beproeving bevond en dat daarmee nog geen ervaring was opgedaan.

De bouw van dit motorkanon (afb. 1a en 1b) waarbij de monding door de naaf van de schroef wordt gevoerd, was op zichzelf zeer geslaagd als overgang van de door de schroef schietende mitrailleur op een grooter kaliber. Ook van het standpunt van een jachtvlieger voert deze oplossing op bekend terrein, waarbij het wapen schiet in de vliegrichting en in beginsel precies op dezelfde wijze als de mitrailleur wordt gericht met de stuurorganen van het vliegtuig, doch met zeer verhoogde werkzaamheid. Aanvankelijk ontmoette men natuurlijk bezwaren in de practijk, want zoowel de motor als het wapen zijn nauwkeurigheidsmachines, zoodat een langdurig onderzoek moest worden ingesteld naar den invloed der bewegende massa's, voordat men alle mogelijke storingsoorzaken had doorgrond. Reeds in een half jaar was men zoover, dat in opdracht van het Fransche Luchtvaart-Ministerie in November 1934 in Gazeaux schietproeven uit een vliegtuig genomen konden worden, die zeer tevredenstellend verliepen. Zes honderd schoten werden zonder storing afgevuurd met een behoorlijk trefferresultaat.

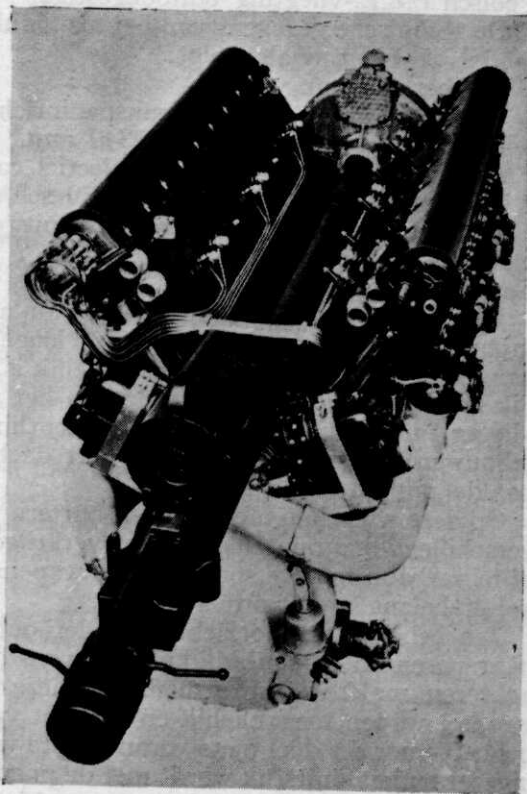
Hiermede was het vraagstuk van een vast ingebouwd automatisch kanon van voldoende vermogen voor jachtvliegtuigen, zoowel met motoren met water- als met luchtcooling, in beginsel opgelost. Een gunstige omstandigheid bij deze constructie was, dat het automatisch kanon van 20 mm van de Zwitsersche fabriek van gereedschapswerktuigen Oerlikon zóó gelijkmatig functioneert, dat het met een zoo gevoelig werktuig als een vliegtuigmotor

Afb. 1a. Vliegtuigmotor Hispano Suiza, 12 cylinders, 690 pk., met Oerlikon motorkanon van 20 mm. Zij aanzicht.

nu eenmaal is, kan worden samen-
gebouwd.

Anders wordt het vraagstuk bij vliegtuigen, die voorzien zijn van een motor met luchtkoeling, waarbij de cylinders in een kran om de as zijn geplaatst. Voor dit geval moet de techniek, om te kunnen overgaan tot vergrooting van het kaliber tot 20 mm, een anderen weg inslaan, waarbij de vliegtuig- en de wapenconstruc-
teur moesten samenwerken. De eisch van vergroote werkzaam-
heid van de vliegtuigbepapening was gesteld, een daarvoor geschikt wapen was ter beschikking; het ging dus om de wijze waarop het wapen in het vliegtuig moest worden ingebouwd. Hierbij ver-
eenigde men de eischen van versterking en verzwaring van de bepapening, door één of twee automatische kanonnen in den vleugel in te bouwen aan beide zijden van den schroefcirkel, zoo dicht mogelijk daarbij. Bij dit compromis tusschen wapen- en vliegtuigconstruc-
teur moest men er rekening mede houden, dat:

Afb. 1b. Vliegtuigmotor, Hispano-Suiza, 12 cylinders, 690 pk, met Oerlikon motorkanon van 20 mm. Achteraanzicht.

- 1°. Het vleugelprofiel door het inbouwen van het wapen niet werd verstoord.
- 2°. Het gewicht van het wapen de vliegeigenschappen van het vliegtuig niet ongunstig beïnvloedde.
- 3°. De bij het werken van het sluitstuk optredende massakrachten geen nadeeligen invloed op de vleugelconstructie mochten uitoefenen.

De wapenconstructeur kwam tot een constructieve oplossing, die wat ballistische eigenschappen betreft, inligt tusschen de tot nu toe door Oerlikon vervaardigde modellen „F” (het lichtste model automatisch kanon met bewegelijke opstelling voor toepassing in vliegtuigen) en het daarop volgende model „L”. Daar het hier gaat om een vast ingebouwd wapen, dat niet zoo zwaar belast wordt als een automatisch kanon op veldaffuit, was het mogelijk de constructie belangrijk te vereenvoudigen en te verlichten. Het wapen en de munitie kunnen of in den vleugel worden ingebouwd, zoodat slechts de monding uitsteekt, of onder aan den vleugel worden opgehangen met een geschikte bekleeding. In beide gevallen kan men hetzelfde wapen gebruiken met kleine afwijkingen voor de bevestiging. Een op deze wijze als „multicanons” opgesteld stel automatische kanonnen geeft aan het vliegtuig artilleristisch het karakter van een sectie of bij opstelling van een stel aan beide zijden van den Schroefcirkel van een batterij. Deze nieuwe „multicanons” opstelling werd voor het eerst op de Parijsche tentoonstelling van 1934 in een Poolsch P.Z.L.-vliegtuig tentoongesteld.

De technische gegevens van het als „multicanons” geconstrueerde Oerlikon-model „F F” zijn als volgt:

Kaliber 20 mm.

Totaal gewicht, de luchtdrukspaninrichting inbegrepen, ca. 25 kg.

Lengte van het wapen ca. 1340 mm.

Aanvangssnelheid van het projectiel ca. 600 m/sec.

Theoretische vuursnelheid ca. 550 sch/min.

Aanvoer der patronen geschiedt uit een trommelmagazijn

met een patronenaantal van: 45, 60 of 75.

Gewicht in geladen toestand 13,5, 18 of 22 kg.

Het is duidelijk, dat op grond van aerodynamische overwegingen het inbouwen van het wapen in den vleugel de voorkeur verdient boven op hangen onder den vleugel. Noodzakelijk is, dat de vleugelconstructie daarvoor dik genoeg is. De spaninrichting van het automatisch kanon wordt door den vlieger pneumatisch bediend. De richtlijnen der kanonnen kunnen bij het inbouwen zoo worden ingesteld, dat de banen elkaar twee aan twee in bepaalde punten snijden (afb. 2).

Op deze wijze kan men met een batterij van vier vast ingebouwde kanonnen verschillende snijpunten der banen verkrijgen. De practijk zal moeten uitmaken, of in verband met de spreiding der wapens, een dergelijke opstelling van werkelijk belang kan worden geacht.

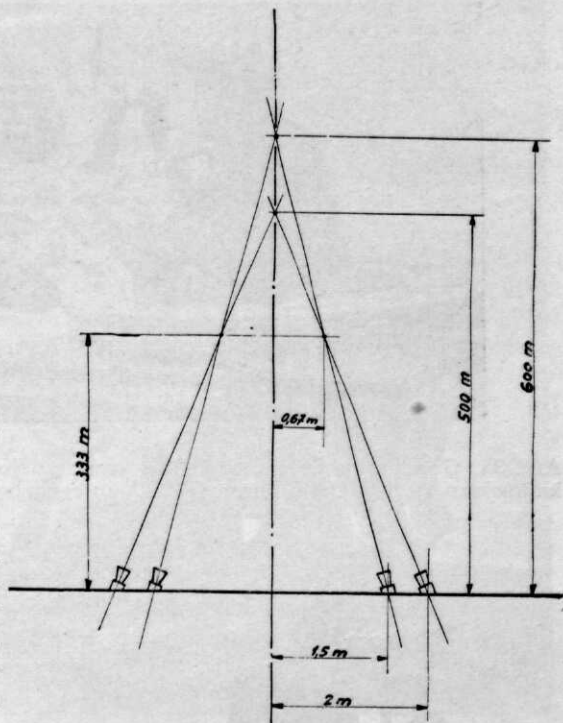
Ten behoeve van toezicht en onderhoud kan men de loop der kanonnen naar voren en de sluitstukken benevens de aftrek- en spaninrichtingen naar achteren makkelijk uitnemen. Op deze wijze zijn alle bewegelijke deelen van het wapen toegankelijk en aan het vast ingebouwde deel van het kanon behoeft voor dit doel niets veranderd te worden. Het gevulde magazijn wordt ingezet en het sluitstuk wordt met de pneumatische spaninrichting gespannen, waarna het kanon klaar is om te schieten.

Een dergelijk vliegtuig met de vuurkracht van een batterij van vier automatische kanonnen van 20 mm moet wel den Franschen Generaal DEBENEY

voor oogen gezweefd hebben, toen hij in de „Revue des deux mondes” van 15 September 1934 „des véritables hérissos de feu” in de lucht eischte. Toch heeft zulk een oopenhooping van vuurkracht in een vliegtuig uit een tactisch oogpunt ook nadelen. Er zullen slechts weinige escadrilles zoo sterk bewapend worden, daar de tactische opdrachten voor dergelijke als jachtvliegtuigen gedachte machines betrekkelijk gering in aantal zullen zijn. Men moet niet vergeten, dat het jachtvliegtuig op zich zelf geen reden van bestaan heeft. Hoe meer machinale inrichtingen zonder voldoende toezicht binnen een beperkt bestek bijeengebracht worden, hoe meer men afhankelijk wordt van de nukken der machine. Men moet bedenken, dat de jachtvlieger, zelfs bij volkomen beheersching van zijn vliegtuig, bij het optreden van technische storingen met zijn geheele batterij, die buiten zijn bereik is, buiten gevecht gesteld is.

Voorts klemt het gewichtsvraagstuk: 4 automatische kanonnen, elk met 60 patronen, vormen een belasting van ongeveer 200 kg. Daarbij komt, dat deze 4 vuurmonden slechts in een tevoren vastgestelde richting, naar voren, kunnen worden gebruikt. Voordat men besluit tot zulk een oopenhooping van vast ingebouwde kanonnen zou men zeker een andere combinatie moeten beproeven: het tweezitter jachtvliegtuig, bij een motor met waterkoeling voorzien van een motorkanon, bij een motor met luchtkoeling voorzien van een stel kanonnen model „F F” en, inplaats van het gewicht van de vervallen kanonnen, bemand met een tweeden bedieningsman met een bewegelijk automatisch kanon. Ook kan men overwegen, zooals de Engelsche firma Boulton and Paul Limited doet voor haar „Overstrand” type, een dergelijk automatisch kanon in een pantsertoren op te stellen. Bij een dergelijke opstelling wordt de handelbaarheid van het kanon ook door de grootste vliegsnelheden niet beïnvloed, en kan de schutter, ongestoord door den luchtstroom, in volmaakte rust werken. Er zijn constructies bekend van tweezitter jachtvliegtuigen, waarmede men evenveel bereikt als met de beste eenzitters, (b.v. Consolidated Aircraft Cy. Buffalo U.S.A. 400 km/h), terwijl twee oogen en twee armen grootere veiligheid beteekenen tegen verrassing in den rug, en tevens het rendement van een bewegelijk kanon veel grooter is dan van een vast ingebouwd kanon.

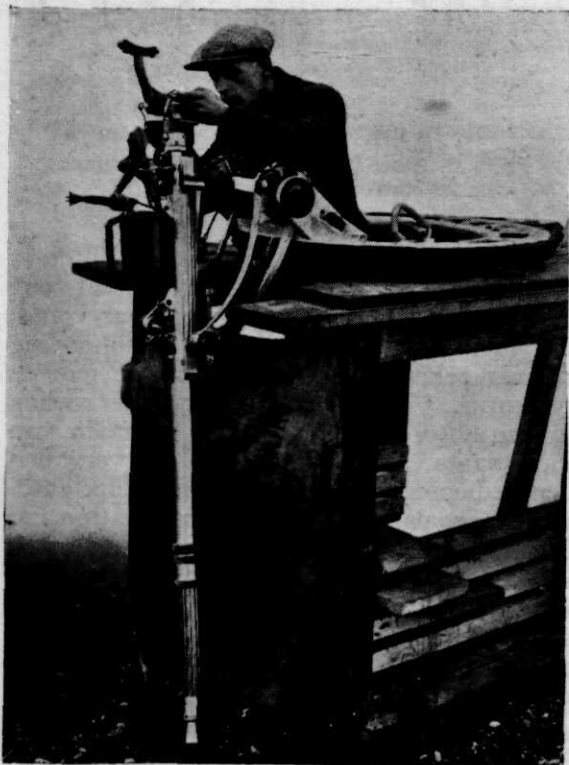
De technische gegevens van het bewegelijke automatische kanon Oerlikon model „L” zijn: kaliber 20 mm, gewicht 42 kg, id. met richtkrans, 6 trommel-

Afb. 2. Twee paar automatische kanonnen van 20 mm Oerlikon, model „F.F.” ingebouwd met elkaar snijdende banen.

Afb. 3a. Geïmproviseerde voorstelling van de wijze, waarop een bewegelijk automatisch kanon van 20 mm Oerlikon model „L” in een vliegtuig wordt ingebouwd.

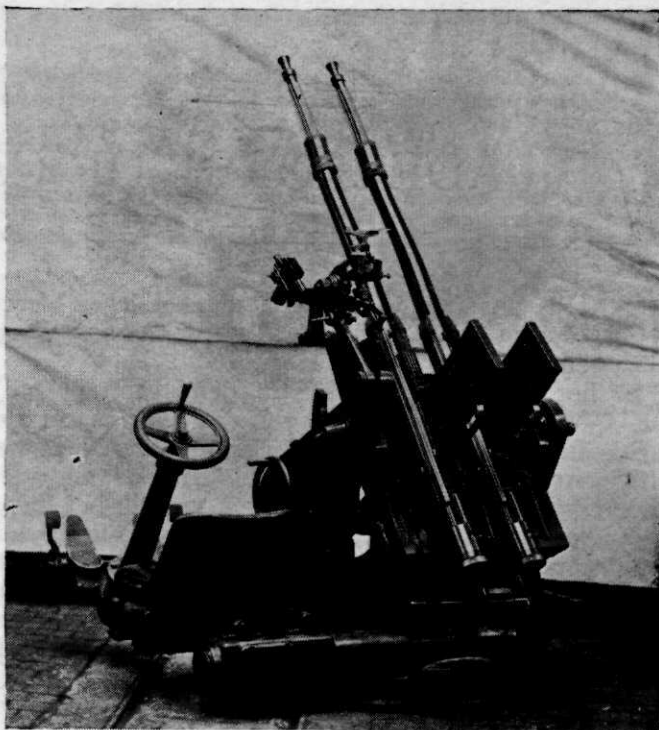
Afb. 3b. Geïmproviseerde voorstelling van de wijze, waarop een bewegelijk automatisch kanon van 20 mm Oerlikon model „L” in een vliegtuig wordt ingebouwd.

magazijnen met totaal 90 sch., richtapparaat en hulzenzak ca. 135 kg, lengte van het wapen 1820 mm, aanvangssnelheid van het projectiel 670 à 700 m/sec, theoretische vuursnelheid 350 sch./min.

Zeer waarschijnlijk zijn de vliegeigenschappen van een jachtvliegtuig met axiaal opgestelde bewapening belangrijk beter dan die van een jachtvliegtuig, waarbij de bewapening over de breedte verdeeld is opgesteld. Een dergelijk vraagpunt kan echter slechts proefondervindelijk worden opgelost.

Er worde op gewezen, dat een escadrille, waarvan de eenheden met ten minste één bewegelijk wapen zijn uitgerust, een belangrijk veelzijdiger gebruik toelaat, dan een escadrille met een zeer geconcentreerde vuurkracht, die men slechts in een van te voren vastgelegde schootsrichting kan gebruiken. Het gewicht van den tweeden bedienings-

man en het bewegelijke kanon moet zoowat opwegen tegen het vervallen van twee of drie vast ingebouwde kanonnen en het vervangen van deze vast ingebouwde kanonnen door een bewegelijk kanon, door een afzonderlijken schutter bedienend, moet ongetwijfeld een voordeel zijn. Naast de mogelijkheid van aanvallend en verdedigend vuur in haast alle richtingen betekent de tweede bedieningsman mogelijkheid van waarneming en beveiliging tegen verrassing in den rug, van boven en van onder, waaraan de alleen vliegende jachtvlieger zich in de hitte van het gevecht niet voldoende kan wijden. Bovendien kan men

Afb. 4. Automatisch kanon Oerlikon model „S” op tweelingaffuit tegen luchtdoelen.

aannemen, dat zulke vliegende batterijen als zij eenmaal verkend zijn, natuurlijk het doel zullen worden van alle vijandelijke escadrilles. Een verder tactisch voordeel van de verdeeling van het vuur over een vast naar voren gericht kanon en een bewegelijk kanon met vrij schootsveld ligt in het beter overzicht over het munitieverbruik. De schutter van het bewegelijke kanon zal met de laatste trommel zeer zuinig zijn, terwijl de vlieger in de hitte van het gevecht allicht de schotentelmachine van zijn batterij even kan vergeten en plotseling verrast kan worden door het feit, dat hij zijn munitie verschoten heeft. Zoiets mag natuurlijk niet voorkomen en de oefeningen zijn daarop gericht; maar tenslotte moet men rekening houden met menselijke fouten en wel zeer in het bijzonder in den lucht-oorlog. Arbeidsverdeling en verlichting van de persoonlijke taak moeten daarom worden overdacht.

Het antwoord op zulke vragen kan meestal slechts duur gekochte ervaring geven, maar wanneer de vliegtechnische eigenschappen van een toestel door het medenemen van een tweede schutter niet verminderen, terwijl daarentegen de tactische gebruiksmogelijkheden, zoowel van het enkele vliegtuig als van de geheele escadrille, zonder twijfel worden uitgebreid, dan moet aan de verhoogde mogelijkheid van het persoonlijk invloed uitoefenen op den gang van een gevecht groote waarde worden toegekend. Alle vorderingen op het gebied van wapen- en vliegtechnisch gebied moeten worden beproefd, c.q. worden ingevoerd en aangewend; maar ook bij het luchtwapen moet men niet vergeten, dat tenslotte juist hier de strijdbare mensch, de geoefende schutter, het element is dat de technische hulpmiddelen gebruikt en met zijn geest het materieel beheerscht tot het bereiken van het einddoel.

ADELBORST OF CADET

DOOR G. FABIUS, *Kapitein der artillerie.*

Dat de aanstaande officieren bij het leger hier te lande meer dan twee eeuwen lang „adelborsten” werden genoemd, zal zeker velen onbekend zijn.

In het belangrijke werk van den Kapitein bij de Luchtvaartafdeeling Dr. J. W. WIJN „*Het Krijgswezen in den tijd van Prins Maurits*” wordt vermeld, dat een groot aantal officieren van soldaat was opgeklommen tot den officiersrang. Onder die soldaten dienden vele adellijke vrijwilligers. Eene andere wijze van officier-woorden bestond in het dienstnemen als adelborst in een compagnie, een vorm van adspirant-officiersschap, die wij alleen aan Staatsche zijde vermeld vinden. Naast deze uit den troep voortgekomen officieren, die dus bij de korpsen werden opgeleid, vond men ook een aantal jonge edelen, die van den aanvang af in het gevolg van een veldheer werden opgenomen en zich zodoende in de practijk voor een officierscommando voorbereidden.

Het officierskorps was dus wat oorsprong en eigenschappen betref zeer heterogeen samengesteld. Te dien tijde behoorden tot de officieren (of officianten) evenzeer de onderofficieren, de tamboers, de pijpers en de chirurgijn. ¹⁾ Zoo telde in 1587 eene compagnie voetvolk van 200 hoofden: 13 officieren, n.l. 1 hopman of kapitein, 1 luitenant, 1 vaandrig of vendrig, 2 sergeanten, 3 korporaaals, 2 trommelslagers, 1 pijper, 1 fourier of klerk en 1 chirurgijn. ²⁾

In Deel I van het bekende werk: „*Het Staatsche Leger 1568—1795*,” door F. J. G. TEN RAA en F. DE BAS, staat aangegeven: „alle adelborsten zullen gehouden wesen rustingen en spiessen te dragen (ordonnantie van 11 November 1580).”

Onder de adelborsten verstond men niet slechts lieden van goede geboorte, die op bevordering in dienst waren gekomen, doch ook hen, die eene nieuwe commissie verwachtten, omdat een vorige, bijv. door opheffing eener compagnie was ingetrokken. Zoo werd ingevolge de Res. van 1 September en van 9 September 1583, Jhr. Arent Schroots gecomitteerd als adelborst onder de compagnie van Kolonel Jhr. ARENT VAN DUIVENVOORDE op £ 24, per maand.

De Resolutie van 6 Maart 1579 vermeldt:

„De Staten van Hollandt ende Zeelandt aanmerckende de groote getrouwe ende langh-
„duyrige diensten bij Jhr. ADRIAAN SPIERINCK ende FRANÇOIS SPIERINCK zijn zoon,
„deze voors. Landen tot wederstandt ende afbreuk der vijanden sijn bewesen, midtsgaders
„de groote schade, die zij bij de gemene sake hebben geleden, hebben tot haar onder-
„houdt ende om van de selve verdere goede diensten te mogen trecken, belast ende ge-
„ordonneert, dat den voorn. SPIERINCK met sijn soon op den Huyse tot Woerden, als
„adelborsten continuelijck in guarnizoen ende dienst sullen geleyt ende gehouden worden,
„boven het getal der knechten aldaar wesende.”

¹⁾ Zie: Overzicht van het Nederlandsche Leger, door H. HARDENBERG, blz. 3.

²⁾ Zie: Het Staatsche Leger, Deel I, blz. 116.

Ook een invalide officier werd, blijkens de volgende mededeeling, tot adelborst benoemd:

De Resolutie van 9 Juni 1583 geeft te kennen:

„De Staten aanmerckende de getrouwe diensten bij ABRAHAM SCHOONEVELT, lieutenant „geweest sijnde van capitein SCHUERBRANDT, in dienst van den lande zijn bewesen ende „dat denselven in den dienst voorn. door een musquetschot zijn lincker been heeft ver- „loren, hebben tot onderstandt van den voorz. suppliant, ende ten eijnde deselve hem „verder in dienst van den lande magh laten gebruycken na sijn vermogen, verklaart ende „geordonneert, verklaren ende ordonneren bij desen, dat den voorn. suppliant in ordinaris „guarnisoen als adelborst op den Huysse tot Woerden sal ghestelt ende gehouden worden.”

De eigenaardige positie van de adelborsten, waaronder dus ook ouderen voorkwamen, blijkt verder uit de volgende trouwberichten, verstrekt door het *Bureau voor Historische Demografie* te 's-Gravenhage:

„1 October 1592 huwt te Nijmegen: ANDRIES TROMPET, adelborst onder Colonel „BALFORDT met GEESKEN BALTZARS, weduwe van CAREL KRAMER, soldaat geweest onder „Kapitein HOUTHORST;

„6 Juni 1596 huwt te Nijmegen: GISBERT JANSSEN MAQUE, adelborst onder Hopman „BACKER en HYLLEKEN JANSSEN VAN UFFEL vuer de Maess;

„18 December 1597 huwt te Nijmegen: JAN GLOUPIER, uyt Artois, adelborst onder „Kapitein FOULIOU en ELISABETH WEMMERS VAN CULENBORG;

„20 Maart 1698 trouwt te Nijmegen: MATTHIJS HAGEN, weduwnaar, adelborst onder „Kapitein KIEN en MACHELTEL CORNELIS, weduwe van CLAAS JANS.”

Deze berichten loopen dus over een tijdvak van een eeuw.

Zelfs bij de Schutterij, bij de Waardgelders en bij de Stadssoldaten (\pm 1583) waren adelborsten ingedeeld.

In het werk van W. J. HOFDIJK „*De oude schutterij in Nederland*” worden herhaaldelijk adelborsten genoemd. Zoo waren bij de Alkmaarsche Schutterij in 1570 aanwezig de adelborsten JAN CORNELISSEN VAN DEN NIENBURG en PAULUS AUGUSTINUS.

De beroemde dichter G. A. BREDEROO of BREERO (1585—1618) vervaardigde een gedicht op de Amsterdamsche Schutterij „*Nieuw Liedeken*” genaamd, waarin de volgende versregels voorkomen:

W'hebben ons adelborsten vier
En Landsmissaten ¹⁾ mee,
Wiens keelen altijd dorsten schier
Niet weynich praten mee.

Dit gedicht is opgenomen in den bundel „*Nederlandsche Dichters met proza van ALBERT VERWEY*”.

Uit de „*Geschiedenis der Mariniers van het jaar 1665 tot op heden*”, door P. A. LEUPEN en F. A. VAN BRAAM HOUCKGEEST, blijkt, dat in 1667 bij het Regiment Zeesoldaten, 6 adelborsten waren ingedeeld en 1 corporaal van de adelborsten (tevens dienst doende als Capiteyn des Armes).

In 1801 waren bij een kompagnie van het korps Koloniale Mariniers daarentegen 4 Kadets in de sterkte.

Eerst in de 18e eeuw wordt ook het Fransche woord „cadet” gebruikt, hieronder verstond men een: „cadet-gentilhomme destiné à la carrière militaire, qui faisait ses premières armes en qualité de soldat (compagnie de cadets)”.

De gep. Major der Art. K.N.I.L., F. H. W. KUYPER, vermeldt in zijn werk:

¹⁾ Bedoeld zijn wellicht de Landpassaten of Lanspesaten. Deze behoorden tot den laagsten rang van officier. Zij waren met een korte lans of piek bewapend.

„*Geschiedenis der Nederlandsche Artillerie van de vroegste tijden tot heden*,” in het derde deel, hieromtrent het volgende:

„Op den bepaalden dag (in 1748) gingen de kapitein-luitenant (= plaatsvervangend compagnies-commandant) met alle jonge officieren, bombardiers, cadetten en de benoodigde kanonniërs naar het oefeningsveld om de batterijen af te steken en op te werpen.”

In 1753 werden daarentegen in de samenstelling van een Compagnie Infanterie weder: „Corporaals voor de adelborsten” genoemd.

De majoor KUYPERS deelt ook mede, dat de cadet J. H. VOET, de latere Luitenant-Generaal, in 1777 in Nederlandschen dienst trad.

In het „*Overzicht van het Nederlandsche Leger, sedert den vrede van Utrecht in 1713 tot den tegenwoordigen tijd*” bewerkt door den Militair-Intendant der 1e klasse H. HARDENBERG, worden in een overzichtsstaat der soldijen in 1792 eveneens cadetten opgenomen. In 1795 waren bij een bataillon te voet en in 1805 bij een regiment artillerie te voet, „kadets-élèves” ingedeeld.

In het extract uit het Verhaal van het Ministerie van Oorlog der Bataafsche Republiek van 19 October 1804, staat vermeld: . . . met alteratie van het Besluit van het uitvoerend Bewind van den 27 Augustus 1801, no. 32 en van het Staats-Bewind van den 6 September 1802 no. 77, wordt bepaald, dat provisioneel bij ieder Bataillon Infanterie of Regiment Cavallerie zullen dienen een getal van zeven cadets . . .”

Bij de Aanschrijving d.d. 20 Juli 1818, II, no. 7 werd deze bepaling weder ingetrokken:

„Kadets worden bij de korpsen niet meer aangesteld, weshalve alle de bepalingen vervallen zijn, te voren aangaande hun getal, hunne vereischte „hoedanigheden, bevordering, dienstplichten enz. gemaakt.”

Intusschen waren in 1808 bij de Garde van den Koning, in elk regiment Garde-Kavalerie: 20 adelborsten en in eene Compagnie Rijdende Artillerie: 10 Adelborsten (dus niet cadetten) ingedeeld.

Omtrent de officiersopleiding verstrekte het Krijgsgeschiedkundig Archief de volgende gegevens:

In de 17e en in de 18e eeuw werden de adelborsten geheel bij den troep opgeleid. Wel waren er eenige Hoogleraren, die aan de Hoogeschoolen in hoofdzak den vestingbouw onderwezen.

Eerst in 1789 werden door den Chef van het wapen der artillerie B. E. PARAVICINI DI CAPELLI te Zutphen, Breda en 's-Gravenhage voor de officiersopleiding Krijgskundige Artilleriescholen opgericht. In 1795 kwam er een vierde school bij te Groningen. Dit waren de eerste militaire onderwijsinrichtingen hier te lande.

In 1800 werd aan de Artilleriescholen te Zutphen en te Breda een Genieschool toegevoegd. In 1805 werden drie dezer scholen ontbonden.

Die uit Zutphen werd naar Amersfoort verplaatst, de latere „Koninklijke Artillerie- en Genieschool.”

Koning LODEWIJK NAPOLEON richtte den 17 September 1806 te Hondsholredijk eene „Koninklijke Militaire Kadettenschool” op voor de wapens der Infanterie en Cavalerie. In 1809 werden de scholen uit Amersfoort en Hondsholredijk vereenigd te 's-Gravenhage onder de naam: Koninklijke Militaire School.”

In 1810 werd Nederland ingelijfd, de cadetten vertrokken naar Frankrijk. Deels werden zij tot officier aangesteld, deels opgenomen in de militaire scholen

daar te lande. De generaal-majoor J. H. VOET, die de scholen te Zutphen en te Amersfoort had bestuurd en daarna commandant der „Koninklijke Militaire School” te 's-Gravenhage was, werd door Keizer NAPOLEON benoemd tot commandant der artillerie-school te Douay.

Na Nederlandsch herstel, werd in 1814 te Delft eene militaire school: „Artillerie- en Genieschool” opgericht, waarop ook cadetten voor de Infanterie en Cavalerie werden toegelaten. Zij diende tevens tot vorming van adspirant-ingenieurs van den Rijkswaterstaat. In 1816 werden daarbij zelfs élèves der Marine ingedeeld. Zij stond wederom onder het bevel van den Luitenant-Generaal J. H. VOET, die dus de grondlegger van het militair-onderwijs in Nederland mag worden genoemd.

Bij de oprichting der „Koninklijke Militaire Academie” in 1828 werd hij gepensionneerd.

Omtrent het gebruik van de woorden „adelborst” en „cadet” bij de Marine zij het volgende overgenomen uit het „*Gedenkboek Koninklijk Instituut voor de Marine te Willemsoord, 1854—1929.*”

Reeds in de eerste jaren der 17e eeuw werden de adspirant-zeeofficieren eveneens „adelborst” genoemd. Na de omwenteling in 1795 werd het woord „cadet” ingevoerd. In 1803 werd het: „Kadetten-Instituut voor de Marine van de Bataafsche Republiek” opgericht. Daar de Marine bij decreet van 24 Juni 1806: „Koninklijk Corps der Marine” werd genaamd, noemde men het instituut — alhoewel niet voorgeschreven: „Koninglijk Kadetten-Instituut voor de Marine.” Eerst bij Kon. Besluit van 5 November 1809 werd de naam „Koninglijk Instituut der Marine” vastgesteld. Na het herstel der onafhankelijkheid in November 1813, geschiedde de opleiding weder op de vloot. De rangen van adelborst 2e en 1e klasse werden ingevoerd. De nog aanwezige kadetten behielden dezen naam gedurende hun opleiding.

Tijdens de opleiding te Delft bij de „Artillerie en Genieschool”, heetten de leerlingen wederom „Kadetten der Marine”. Zij droegen hetzelfde uniform als de Kadetten der Landmacht, doch met een anker op de knopen.

Bij Kon. Besluit van 6 September 1828 no. 56 werd het „Koninklijk Instituut voor de Marine” te Medemblik opgericht. De leerlingen heetten sedert dat jaar weder „adelborst”. De opleiding op de vloot werd opgeheven. Van 1850—1854 werden de adelborsten door de opheffing van het Instituut te Medemblik, opgeleid bij de „Koninklijke Militaire Academie voor de Zee- en Landmacht” te Breda.

Van 1854—1857 geschiedde deze opleiding tevens weder te Willemsoord. Op 1 October 1857 verlieten de laatste adelborsten de Koninklijke Militaire Academie te Breda en werd de opleidingsschool te Willemsoord verheven tot „Koninklijk Instituut voor de Marine.”

Indien de Koninklijke Landmacht het oude woord: „adelborst”, dat in feite dezelfde beteekenis heeft als het Fransche woord: „cadet-gentilhomme” weder in zijn ouden luister zoude willen herstellen, dan zou de Koninklijke Marine, die ook hier weder de traditie handhaafde, misschien bereid zijn haar „adelborsten” voortaan „adelborsten ter zee” te noemen, teneinde verwarring te voorkomen. De Zeemacht kent toch ook reeds lang de kapiteins- en de luitnants-ter zee.

BEOEFENING VAN HET TUCHTRECHT IN DE WEERMACHT.

Op de — schijnbaar eenvoudige — vragen, gesteld in de Meiaflevering, is, tot onze voldoening, een zéér groot getal antwoorden ingekomen.

Wij plaatsen hieronder de beantwoording van den eerste-luitenant der infanterie H. A. VISEUR, welke wij als de meest juiste en best gemotiveerde van alle inzendingen aanmerken, in verband waarmede de Redactie het genoegen heeft gehad aan voornoemden officier het in uitzicht gestelde boekwerk „De practijk van het militaire tuchtrecht”, met de beide daarop tot dusver verschenen aanvullingsbundels, te doen toekomen.

ad 1°.

Ter beantwoording van het gestelde ad 1° hebben wij ons af te vragen of de opgelegde straf, door zich aan de tenuitvoerlegging te onttrekken, geschorst wordt?

In beginsel geldt volgens art. 52 W.K. continuïteit der straf, waarop in zeer bijzondere gevallen uitzondering gemaakt wordt, nl. art. 50 W.K. laat schorsing toe „bij hooge uitzondering, in een bijzonder geval”. Voorts art. 62 W.K. in geval van beklag (1).

De pleonastische uitdrukking „bij hooge uitzondering, in een bijzonder geval” in art. 50 W.K. is, niettegenstaande op dat pleonasme tijdens de beraadslagingen over het ontwerp-W.K. in de IIde Kamer is gewezen, met opzet ongewijzigd gelaten om nog eens extra duidelijk te doen uitkomen, dat schorsing van de tenuitvoerlegging van een eenmaal aangevangen arreststraf inderdaad uitzonderlijk dient te blijven (2).

Ook het instituut van de verjaring van het recht tot tenuitvoerlegging van opgelegde arreststraf, met stuiting van den verjaringstermijn door een ontvluchting zooals W. v. S. dat kent in de artt. 76, j° 77, tweede lid, komt in de W. K. in het geheel niet voor.

Trouwens aan dergelijke bepalingen bestaat in het systeem van de W. K. geen behoefte.

Immers, door zich aan de tenuitvoerlegging te onttrekken pleegt de betrokken militair toch op z'n minst een nieuw krijgstuchtelijk vergrijp, want art. 14 W. K. verbiedt den met arrest gestraften militair uitdrukkelijk de plaats, waar hij zijn straf moet ondergaan, gedurende zijn straftijd buiten dienst zonder noodzaak te verlaten.

Zelfs zonder die bepaling zou er trouwens evenzeer sprake zijn van een feit, onbestaanbaar met militaire tucht of orde, dus van een krijgstuchtelijk vergrijp.

Buitendien kan de afwezigheid als zijnde opzettelijk en ongeoorloofd, vallen onder art. 97 W. v. M. S., indien die afwezigheid aan de verdere daar gestelde vereischen voldoet.

In elk geval kan het door afwezigheid niet ondergane gedeelte van den straftijd verdisconteerd worden in de straftoemeting, bij de berechting van het

feit, dat betrokkene zich aan de tenuitvoerlegging van de straf, door verwijdering heeft onttrokken.

Dit betoog, om aan te toonen, dat in het systeem van de W. K. aan schorsing van de tenuitvoerlegging voor dit geval geen behoefte bestaat (3).

De straftijd loopt dus gewoon door, niettegenstaande de practische tenuitvoerlegging — het ondergaan der straf — door afwezigheid van den gestrafte niet heeft plaats gevonden (4).

Hoeveel *dagen* worden nu op 18 Januari te 0.00 gerekend te zijn tenuitvoergelegd van de op 15 Januari t.v. opgelegde straf?

De straf wordt uitgedrukt in *dagen*, zijnde ingevolge art. 88 W. v. S., j^s art. 1 W. v. M. S. en 72 W. K., tijdperken van 24 uren.

Echter art. 55 W. K. brengt wijziging hierin door *het begin* en *het einde* van den straftijd vast te stellen. De dag, waarop de straf is opgelegd geldt als eerste *dag* van den bepaalden straftijd.

De *straftijd* wordt *gerekend* te zijn *geëindigd* met den tijd van reveille, volgende op den laatsten *dag* der ondergane straf.

Het artikel maakt dus onderscheid tusschen den „straftijd” en de „dagen” der ondergane straf.

De eerste *dag* (niet de straftijd) der ondergane straf is geëindigd op 15 Januari te 24.00.

Op 16 Januari te 0.00 begint de tweede dag der te ondergane straf tot 16 Januari te 24.00.

Van 17 Januari 0.00 tot 17 Januari 24.00 is de derde dag der ondergane straf.

Op 18 Januari te 0.00 worden dus gerekend van de opgelegde straf te zijn tenuitvoer gelegd *drie dagen*.

ad 2°.

De betrokken militair is afwezig geweest van 16 Januari 13.00 tot 17 Januar 24.00; alzoo langer dan één dag.

Dit feit valt dus, als zijnde opzettelijke ongeoorloofde afwezigheid, onder de bepaling van art. 97, 1°, W. v. M. S.

Het feit is gepleegd „*in dienst*”, aangezien volgens art. 56 W. K. het ondergaan van straf is te beschouwen als dienst.

Valt het feit nu onder de strafverzwarende omstandigheid van art. 99, 4°, W. v. M. S., nl. pleegde de gestrafte het feit terwijl hij was „*dienstdoende*”?

Blijkens de Regeeringsnota van 18 April 1902 betreffende art. 100 (thans 116) W. v. M. S. (v. d. H. II, blz. 256), heeft nadere overweging geleid tot het besluit de beide uitdrukkingen „*in dienst*” en „*terwijl hij is dienstdoende*” te behouden, overal waar die in het wetsontwerp voorkwamen, omdat zij inderdaad verschillen in beteekenis. Hij die is „*dienstdoende*”, is per sé ook „*in dienst*”, maar het omgekeerde is niet altijd het geval. De matroos aan boord is, wanneer hij zijn nachtrust geniet, wél „*in dienst*”, maar niet „*dienstdoende*”.

Zonder meer zal het duidelijk zijn, dat dus van de toepasselijkheid van de strafverzwarende, en eventueele krijgstuchtelijke afdoening uitsluitende, omstandigheid van art. 99, 4°, W. v. M. S. hier geen sprake kan zijn (5).

Daar art. 97 W. v. M. S. genoemd wordt in art. 2, 2°, sub *a*, W. K. (indien de ongeoorloofde afwezigheid in tijd van vrede niet langer dan acht dagen

duurt), kan het hier bedoelde feit, als zijnde van lichten aard, krijgstuuchtelijk worden afgedaan (6).

ad 3°.

Op 18 Januari wordt de delinquent gestraft met 8 dagen streng arrest. Blijkens het antwoord ad 1° waren van de op 15 Januari t.v. opgelegde straf van 6 dagen licht arrest gerekend te zijn ten uitvoer gelegd 3 dagen.

Blijkens art. 52 W. K. mag de eenmaal aangevangen uitvoering eener arreststraf alleen worden afgebroken, teneinde den gestrafte een hem middelerwijl opgelegde zwaardere straf te doen ondergaan.

De zwaarste straf dient in den regel het eerst te worden ondergaan (7).

Op 18 Januari vangt aan de straftijd van 8 dagen streng arrest. Deze straftijd is geëindigd met de reveille op 26 Januari.

Op 26 Januari wordt dus de onderbroken straftijd van de op 15 Januari opgelegde straf voortgezet met de nog resteerende 3 dagen licht arrest, zoodat de straftijd hiervan eindigt met de reveille van den 29sten Januari.

Tot zoover de eerste-luitenant VISEUR, wiens beschouwingen wij op enkele plaatsen van een nootteken hebben voorzien, teneinde daaraan nog enkele opmerkingen onzerzijds te verbinden:

- (1) D.w.z. niet van rechtswege, doch indien en voor zoover daartoe naar het oordeel van den meerdere van art. 61 W.K. (beklagrechter) termen zijn.
- (2) Wij zijn het met den inzender eens, dat schorsing in het onderwerpelijke geval niet juist zou zijn, behalve om de door hem reeds aangevoerde reden, ook omdat schorsing *achteraf* niet strookt met de bedoeling van art. 50 W. K. (zie de aantekening van de Redactie in M.R.T. XXI, blz. 557).
- (3) Als de bedoeling van art. 52 W. K. mag worden aangenomen, dat dit artikel uitsluitend het oog heeft op het afbreken van de (arrest)straf door een maatregel van het gezag, zoodat hieruit moet volgen, dat de W. K. geen bepalingen behelst, welke voorzien in het eigenmachtig afbreken van de eenmaal aangevangen uitvoering van een straf door den gestrafte (verbreken van het arrest).

Hoewel men met den inzender kan instemmen, dat in de, naar aanleiding van de ongeoorloofde afwezigheid van de plaats waar de straf moest worden ondergaan op te leggen, straf, het niet daadwerkelijk ondergaan van een deel der vorige straf kan worden verdisconteerd, dient, in het belang van de tucht, het streven er toch in de eerste plaats op gericht te zijn om te *voorkomen*, dat de gestrafte zich door ongeoorloofde verwijdering aan zijn straf zou kunnen onttrekken, m.a.w. behoorlijk toezicht op de gestraften is geboden, ter voorkoming van overtreding van het verbod van art. 14 W. K., eerste lid.

- (4) Hoewel het standpunt van den inzender zeker niet onjuist is, zouden wij — ongeacht het continuïteitsbeginsel van art. 52 W. K. — er ook geen bezwaar in zien om aan te nemen, dat bij verbreking van arrest door den gestrafte, de straf *niet* doorloopt, zulks overeenkomstig hetzelfde beginsel, dat in de practijk met betrekking tot door den rechter opgelegde gevangenisstraffen wordt gehuldigd, wanneer de gevangene ontvlucht, niettegenstaande ook te dien aanzien in het tweede lid van art. 10 W. v. S. continuïteit bij de tenuitvoerlegging wordt geëischt. Ook aan art. 77, tweede lid, W. v. S. (regelende de stuiting van den verjaringstermijn

- bij ontvluchting van den veroordeelde) zou men grond voor de zoeven ontwikkelde opvatting kunnen ontleenen.
- (5) Ook met deze conclusie zijn wij het gaarne eens; nochtans valt op te merken, dat de Krijgsraad te 's-Hertogenbosch éénmaal een vonnis heeft gewezen, waarbij aan art. 56 W. K. de strafverzwarende omstandigheid van art. 99, eerste lid, sub 4°, W. v. M. S. werd ontleend (zie M. R. T. XXI, blz. 478).
- De Redactie M. R. T. bracht tegen die opvatting overwegende bezwaren naar voren, welke zich dekken met die, weergegeven in de beschouwingen van den luitenant VISEUR.
- In de latere Jurisprudentie heeft het destijds door den Krijgsraad te 's-Hertogenbosch ingenomen standpunt geen bevestiging gevonden (zie het door het H.M.G. bevestigde Vonnis van den Zeekrijgsraad te Willemsoord van 13 November 1929; M. R. T. XXVII, blz. 146).
- Aangezien naar ons bekend is, de Krijgsraad te 's-Hertogenbosch zeer binnenkort wederom vonnis zal hebben te wijzen in een overeenkomstige zaak (het feit is toevalligerwijze vrijwel gelijk aan dat, hetwelk als grondslag voor de onderwerpelijke prijsvraag heeft gediend), zal spoedig kunnen blijken, welk standpunt deze krijgsraad thans inneemt met betrekking tot de toepasselijkheid van de strafverzwarende omstandigheden van art. 99, eerste lid, sub 4°, W. v. M. S.
- (6) Men kan intusschen ook van meening zijn dat het feit, nu het is gepaard gegaan met verbreking van het arrest, niet voldoet aan de voor krijgstuchtelijke afdoening gestelde voorwaarde van te zijn van *lichten aard*, d. i. „onder voor den dader verlichtende omstandigheden begaan” (vergelijk aant. 3 ad art. 2, sub 2°. W. K. in „De practijk van het militaire tuchtrecht”).
- Wanneer wij als strafoplegger te dezen twijfelen, schenken wij aan krijgstuchtelijke afdoening de voorkeur.
- Kennisgeving overeenkomstig L. O. 1923, nr. 383 (5de B.U., blz. 1039) is in dit geval vereischt, waarna de militaire rechtelijke macht de gelegenheid krijgt om desnoodig alsnog strafrechtelijk gevolg aan de zaak te verleenen (art. 57 W. K.; zie aant. 3 op blz. 22 van „De practijk van het militaire tuchtrecht”).
- (7) Zie echter ook aant. 5 ad art. 52 W. K. in „De practijk van het militaire tuchtrecht”.

Goed beredeneerde antwoorden mochten wij ook ontvangen van den eerste-luitenant der infanterie C. VAN ANDEL, den eerste-luitenant der politietroepen A. H. TRIPPLAAR, den eerste-luitenant der artillerie J. VAN WANING, den eerste-luitenant der Jagers L. T. F. J. S. VAN EMBDEN, den eerste-luitenant der infanterie G. A. A. P. KLOEG, den eerste-luitenant-adjudant der artillerie J. K. H. DE ROO VAN ALDERWERELT en den eerste-luitenant der infanterie J. A. GEENSEN.

Hoewel met voldoening kan worden vastgesteld, dat alle inzenders een oplossing hebben aangegeven, welke de eischen van de krijgstucht voldoende tot hun recht doet komen, zullen verscheidene inzenders uit het boven weergegeven antwoord van den luitenant VISEUR en uit de daaraan door ons verbonden beschouwingen, nochtans hebben ontwaard, dat aan de gestelde vraagpunten nog wel wat meer vastzit dan zij, blijkens de door hen ingezonden beantwoording, meenden en dat hun afhandeling van de zaak — hoezeer,

zooals gezegd, niet onjuist — eerder werd ingegeven door hun krijgstuchtelijk gevoel, dan door een volledig en juist inzicht in de betrekkelijke wetsbepalingen.

Wij zijn den trouwen deelnemer aan onze prijsvragen, die onze aandacht vestigde op het voorval in den troep, dat voor deze prijsvraag als grondslag heeft gediend, dank verschuldigd voor de gelegenheid welke hij ons bood, om daaruit in wijderen kring leering te doen trekken.

Wij hebben vrijheid gevonden om, alvorens onze zienswijze definitief te bepalen, te rade te gaan bij de Redactie van het Militair Rechtelijk Tijdschrift en het is ons een aangename plicht te dezer plaatse te doen blijken van onze erkentelijkheid voor de door de hooggeachte Redactie met groote welwillendheid verstrekte gedegen voorlichting.

Wij maken bij dezen bekend, dat gedurende de zomermaanden, welke zich, ook in verband met den drukken buitendienst bij den troep, voor studie binnenskamers minder leenen, het uitschrijven van prijsvragen op tucht-rechtelijk gebied wordt opgeschort.

De eerstvolgende prijsvraag verschijnt dan weer in de October-aflevering van dit jaar.

Voor de beantwoording van op practisch terrein liggende vragen met betrekking tot de toepassing van het tuchtrecht, blijft deze rubriek ook tijdens de zomermaanden beschikbaar.

Aan onzen oproep in de April-aflevering, om ons ten behoeve van de samenstelling van prijsvragen in kennis te stellen met gevallen uit de practijk van den troependienst, is reeds van meer dan één zijde gevolg gegeven. Wij danken de betrokken inzenders voor deze medewerking en wij bevelen den bovenbedoelden oproep nogmaals in ieders belangstelling aan.

Tenslotte vestigen wij de aandacht van onzen lezerskring op den inhoud van de Mei-aflevering (nr. 6) van het M. R. T., waarmede Deel XXX van dat tijdschrift is afgesloten en waaraan, zooals altijd, weder belangrijke stof valt te ontleenen voor de besprekingen op tuchtrechtelijk gebied, welke deel uitmaken van de voortgezette opleiding der beroeps- en reserve-officieren.

In verband met den korten duur der eerste oefening komt het uiteraard herhaaldelijk voor, dat groot verlofgangers in verband met de berechting van tijdens het verblijf in werkelijken dienst begane feiten, voor een militair rechtscollege moeten verschijnen.

In de oproeping voor die verschijning pleegt dan te worden vermeld, dat de betrokkene in uniform behoort te zijn gekleed.

Uit de ter zake in het M. R. T. gepubliceerde beschikking van den M. v. D. blijkt, dat verschijning in burgerkleeding — waaromtrent in het onderwerpelijke geval de Griffier van het H. M. G. aan den betrokken regimentscommandant had gerapporteerd — als een krijgstuchtelijk vergrijp moet worden aangemerkt en dienovereenkomstig berecht.

Wij treffen verder het Vonnis van den Krijgsraad te 's-Hertogenbosch van 8 Januari 1935, houdende het strafrechtelijk gevolg, dat nader is verleend aan een feit, dat, vallende onder art. 2, sub 6°, W. K., door den betrokken eskadronscommandant reeds krijgstuchtelijk was berecht (zie art. 57 W. K.).

Op de aan dit vonnis door de Redactie op blz. 570 vastgeknoopte beschouwingen willen wij de aandacht vestigen, in het bijzonder voor zoover daaruit naar voren komt, dat de Auditeur-militair vervolgingsbevoegdheid mist en

met betrekking tot eventueele verwijzing slechts *adviseert*, terwijl het de garnizoenscommandant is, die — verantwoordelijk voor de krijgstucht (art. 27 (1) R.K.) en voor de goede rechtsorde der militaire justiciabelen in zijn ressort — *zelfstandig beslist*, zonder dat hij bij die beslissing in eenig opzicht aan het ter zake door den A.-M. uitgebrachte advies is gebonden.

Aan den A.-M. blijft, als zijn advies niet wordt gevolgd, het recht om de beslissing van het H. M. G. in te roepen (art. 15 R. L.).

Dezelfde aflevering bevat de beschikking (ex art. 15 R. L.) van het H. M. G. van 15 Februari 1935, op een verzoek van den Auditeur-militair als bovenbedoeld om, nu de Garnizoenscommandant te 's-Gravenhage, in afwijking van het advies van den A.-M., geen termen vindt om tot verwijzing naar den militairen rechter over te gaan, ter zake een beslissing te nemen. Het Hof schaaft zich aan de zijde van den garnizoenscommandant en bepaalde, dat verwijzing niet zal plaats vinden. Ook hier betrof het een aanvankelijke krijgstuchtelijke afdoening van een overtreding, vallende onder art. 2, sub 6°, W. K., waaromtrent de strafoplegger en met hem de garnizoenscommandant van oordeel waren dat, in verband met de wijze van optreden van den militair tegenover den verbali-sant, het krijgstuchtelijk karakter op den voorgrond en het strafrechtelijk karakter op den achtergrond trad (zie aant. 2 ad art. 2, sub 6°, W. K. in „De practijk van het militaire tuchtrecht”).

Al verder (blz. 594) de Sententie van het H. M. G. in N. I. van 3 September 1934, houdende veroordeeling van officier, die een hem door een schildwacht gegeven bevel niet had opgevolgd, ter zake van opzettelijke ongehoorzaamheid (zie aant. 2 ad art. 26 R.K. in „De practijk van het militaire tuchtrecht”).

Bij de Klachtbeschikking van den Commandant der Marine te Willemsoord van 22 Januari 1935 (blz. 627) stelt de Redactie een aanteekening, waaruit — overeenkomstig noot (1) ad artt. 63 en 64 W. K. in „De practijk van het militaire tuchtrecht” — naar voren komt, dat de in art. 62 W. K. genoemde termijn van 2 dagen, waarbinnen geen beklag mag worden gedaan, niet geldt voor het afstand doen van beklag, als waarvan sprake is in de artt. 63 en 64 W. K.

ADVIEZEN EN INLICHTINGEN

Vraag 27. Den militairen der Kon. Landmacht is bij art. 93, derde lid, van het Regl. o./d. Inw. Dienst der Kon. Landmacht, de verplichting opgelegd om o.a. aan de in uniform gekleede leden van het Ned. Roode Kruis het eerbewijs te brengen, hetwelk zij verplicht zijn te brengen aan militairen, die een overeenkomstigen rang bekleeden. (zie ook „De Practijk van het Militaire Tuchtrecht”, blz. 174a, Toelichting 3).

Is een overeenkomstige verplichting ook opgelegd aan de leden van het Ned. Roode Kruis, indien zij zich in uniform gekleed in het openbaar vertoonen ten opzichte van de in de weermacht met eenigen rang bekleede militairen?

Antwoord. Naar aanleiding van een verzoek van het Hoofdbestuur van het Ned. Roode Kruis aan den toenmaligen M. v. O. om bepalingen vast te stellen tot het brengen van den militairen groet en de militaire eerbewijzen door de militairen van het leger aan de met een hooger rang gelijkgestelde leden van het Ned. Roode Kruis, werd door den M. v. O. bij brief van 16 Sept. 1925, IIe Afd. B., nr. 34, aan bedoeld Hoofdbestuur medegedeeld, dat „het opleggen van zoodanige verplichtingen slechts dan zou kunnen geschieden, indien door de leden van het N. R. K., in uniform gekleed zijnde, op overeen-

komstige wijze gehandeld wordt tegenover de militairen van het leger met een hooger rang dan die, waarmede zij zijn gelijkgesteld".

Hierop werd door het Hoofdbestuur van het N. R. K. d.d. 23 Oct. 1925, nr. 2211/25, bericht: „In het onlangs uitgegeven „Voorschrift voor de Transportcolonnes van het Nederlandsche Rode Kruis" (niet in den handel), komt de bepaling voor dat „den leden van Transportcolonnes moet worden voorgehouden, dat zij in uniform gekleed, zich houden aan militaire gewoonten, wat betreft eerbewijzen en dergelijke" (4e alinea van punt 15). Hieruit moge blijken, dat het Hoofdbestuur van het N. R. K. de meening is toegedaan, dat de leden van de Transportcolonnes zich, in uniform gekleed, voor wat het groeten enz. aangaat, gedragen als militairen. De contrôle op het naleven van de hierboven genoemde verplichtingen berust uit den aard der zaak in de eerste plaats bij de Ploegcommandanten, de Sectiecommandanten en Artsen-leiders der Transportcolonnes en voorts bij den Commissaris of Inspecteur, belast met het toezicht op de Transportcolonnes en het Lid van het Dagelijksch bestuur in het bijzonder belast met het Transportwezen."

Vraag 28. Ik ben reserve-kapitein, voortgesproken uit de Militie. In verband hiermede ontving ik van mijn R. C. de mededeeling, dat de M. v. D. mij, met ingang van 1 Oct. a.s., in aanmerking zal brengen voor ontslag, zulks met toepassing van het bepaalde in de art. 36 sub 2e en art. 37 der Wet voor het reserve-personeel der landmacht.

Verder deelt deze commandant mij mede, dat, indien dit ontslag op verzoek wordt gewenscht, door mij hiervoor een request aan Hare Majesteit de Koningin moet worden ingezonden, terwijl, wanneer ik voor een herbenoeming in aanmerking wensch te komen, zulks in dit request moet worden verzocht.

Het komt mij eigenaardig voor, eerst ontslag vragen en dan verzoeken voor herbenoeming in aanmerking te willen komen. Het zal natuurlijk wel juist zijn, doch ik weet niet, hoe dat te motiveeren. Zoudt U mij een model-request kunnen doen toekomen en zoudt U mij dan tevens willen mededeelen, wat de art. 36 en 37 bevatten? Moet het request op zegel?

Verder zou ik nog gaarne willen weten of inderdaad ook de categorie reserve-officieren, waartoe ik behoor, dus voortgesproken uit de militie, na 20 jaar dienst als officier voor de vredestoelag in aanmerking komt.

Antwoord. Reserve-officieren, als zoodanig benoemd in de hoedanigheid van dienstplichtige, blijven als reserve-officier dienen tot 1 Oct. van het jaar, waarin zij den leeftijd van 45 jaar bereiken (Dienstplichtwet, art. 45, eerste lid onder b. en zesde lid). Aangezien hun dienstverband alsdan is geëindigd, worden zij derhalve eervol ontslagen. Dit ontslag wordt in zoodanig geval verleend op grond van de door vrager genoemde artikelen der Reservewet, welke o.a. inhouden, dat een officier eervol uit den dienst wordt ontslagen bij het eindigen van den tijd, waarop hij als officier ter beschikking van Hare Majesteit is. Aangezien sommigen het aangenamer vinden „op verzoek" ontslagen te worden, is het gebruik betrokkenen tijdig in te lichten, om hen tot het indienen van een dergelijk verzoek in de gelegenheid te stellen.

Een reserve-officier in het vorenbedoelde geval verkeerende, kan echter voor herbenoeming als reserve-officier in aanmerking komen, indien op zijn behoud voor het leger wordt prijs gesteld. (K. B. van 12 Febr. 1923, nr. 25; L. O. 1930, nr. 139). Wenschtt betrokkene zulks, dan moet hij uiteraard een verzoek om ontslag achterwege laten — vrager voelt dit terecht aan —, doch moet hij aan H. M. de Koningin een (gezegeld) verzoek indienen, hetwelk kan luiden: „X., reserve-kapitein bij het Nde Regiment infanterie, tot reserve-officier benoemd in de hoedanigheid van dienstplichtige, heeft bericht ontvangen, dat hem op 1 October a.s., wegens het bereiken van den leeftijd van 45 jaar, eervol ontslag zal worden verleend. Aangezien hij er veel prijs op stelt in den door hem verkregen rang tot de Koninklijke Landmacht te blijven behooren, verzoekt hij Uwer Majesteit met den diepsten eerbied hem voor herbenoeming in aanmerking te brengen. 't Welk doende, enz." Dit verzoek bij voorkeur in te dienen langs den hiërarchieken weg, d. i. door tusschenkomst van den R. C.

Indien Vrager wordt herbenoemd, verkrijgt hij, van 1 Juli van het jaar, waarin hij 20 jaar dienst als officier kan doen gelden (in zijn geval 1 Juli 1936) recht op de z.g. vredestoelag.

HET GRAPHISCH BEPALEN VAN CORRECTIES BIJ INDIRECTE RICHTING

DOOR J. W. N. LE HEUX

Leeraar K.M.A. Breda.

W^{il} het wiskundeonderwijs aan de K.M.A. voor de cadetten van alle wapens, maar speciaal voor die van de genie en de artillerie, op de hoogte van zijn tijd blijven, dan dient het zich bezig te houden met het alom merkbare streven, berekeningen mechanisch uit te voeren. Behalve met rekenlinialen, rechte en cirkelvormige, kan dit geschieden door middel van nomogrammen, waarvan er reeds vele in de genie- en artilleriereglementen zijn opgenomen. Zeer zeker geen overbodige luxe en geen modegril! Zonderen we de ingenieurswetenschappen uit, dan moge, wat het schieten betreft, een aanhaling volstaan uit een levensschets van den grondlegger der Nomographie, prof. MAURICE D'OCAGNE: „Portée pratique? La guerre en a fourni un premier exemple, où l'on a vu que les artilleurs ont été à même de corriger presque instantanément les éléments initiaux de leur tir, alors qu'une vingtaine de minutes leur étaient jusque-là nécessaires pour calculer cette correction; encore celli-ci pouvait-elle être entachée d'erreurs que l'atmosphère de la bataille rendait bien excusables. Le général Herr a, dans ces lignes d'une concision exemplaire, reconnu la portée de l'invention: „Le colonel D'OCAGNE et ses officiers (car il avait formé des disciples) ont efficacement contribué à l'instantanéité des effets du tir.”

Wie, bij het onderwijs in het graphisch rekenen, het bekende vraagstuk der indirecte richting ter sprake brengt, ontmoet daarbij zóóveel vèrschillende methoden en zooveel moeilijkheden, dat het wel gerechtvaardigd mag heeten, een kort overzicht samen te stellen van wat er op dit gebied alzoó gedaan kan worden, daarbij natuurlijk het eindoordeel omtrent praktische bruikbaarheid overlatend aan den beroepsofficier.

Het geheele probleem is vervat in het simpele driehoekje van fig. 1, waarbij V de vuurmond, M de meetplaats en D het doel is.

Bekend ondersteld worden: de basis b (afstand wapen-meetplaats), de hoek α tusschen de lijnen meetplaats-wapen en meetplaats-doel en de telemetrisch bepaalde afstand a tusschen meetplaats en doel, twee zijden dus en de ingesloten hoek. Gevraagd wordt gewoonlijk de hoek β (parallax of verschilzicht) en soms de afstand d . Feitelijk kan men in dit verband ook beschouwen het geval, waarin bij directe richting gemeten worden de hoek DVM, de basis b en de afstand a , terwijl d gevraagd wordt. Een nomogram hiervan, dat m.i. meer theoretische dan praktische waarde heeft, omdat het op de constructie van twee kegelsneden berust, kan de lezer vinden in het „Leerboek der Nomographie” van den kapitein der genie J. C. G. NOTTROT, pag. 178.

Ons dus bepalende tot de indirecte richting, volgt uit fig. 1:

$$b : \sin \phi = d : \sin \alpha$$

$$\text{dus } \sin \phi = \frac{b \sin \alpha}{d}.$$

Zet men hierin voor d de gemeten afstand a , dan wordt een fout gemaakt, waarvan wij aannemen, dat zij verwaarloosd mag worden. Door uit V een loodlijn VA op de (verlengde) lijn DM neer te laten, kan men nog een tweede formule afleiden, daar $AV = AD \operatorname{tg} \phi = b \sin \alpha$, zoodat

$$\operatorname{tg} \phi = \frac{b \sin \alpha}{a - b \cos \alpha}.$$

Ligt α dicht bij 90° , dan kan de term $b \cos \alpha$ verwaarloosd worden en men krijgt:

$$\operatorname{tg} \phi = \frac{b \sin \alpha}{a}.$$

Om de overeenkomst tusschen de waarden voor ϕ en voor d aan te toonen, leiden wij ook even de formule voor d af.

Uit fig. 1 volgt weer:

$$\frac{d}{a+b} = \frac{\sin \alpha}{\sin \beta + \sin \phi} = \frac{2 \sin \frac{1}{2} \alpha \cos \frac{1}{2} \alpha}{2 \sin \frac{1}{2} (\beta + \phi) \cos \frac{1}{2} (\beta - \phi)}$$

$$= \frac{\sin \frac{1}{2} \alpha \cos \frac{1}{2} \alpha}{\sin \frac{1}{2} \alpha} = \frac{\cos \frac{1}{2} \alpha}{\sin (\phi + \frac{1}{2} \alpha)}.$$

Ten slotte is er nog een andere formule ter bepaling van ϕ te vinden, nl.:

$$\frac{a+b}{a-b} = \frac{\operatorname{tg} \frac{1}{2} (\beta + \phi)}{\operatorname{tg} \frac{1}{2} (\beta - \phi)} = \frac{\operatorname{cotg} \frac{1}{2} \alpha}{\operatorname{tg} \frac{1}{2} (180^\circ - \alpha - \phi - \phi)} = \frac{\operatorname{cotg} \frac{1}{2} \alpha}{\operatorname{cotg} (\phi + \frac{1}{2} \alpha)} = \frac{\operatorname{tg} (\phi + \frac{1}{2} \alpha)}{\operatorname{tg} \frac{1}{2} \alpha}.$$

Men merke op, dat aan de bepaling van de grootheid α , die van ϕ vooraf moet gaan.

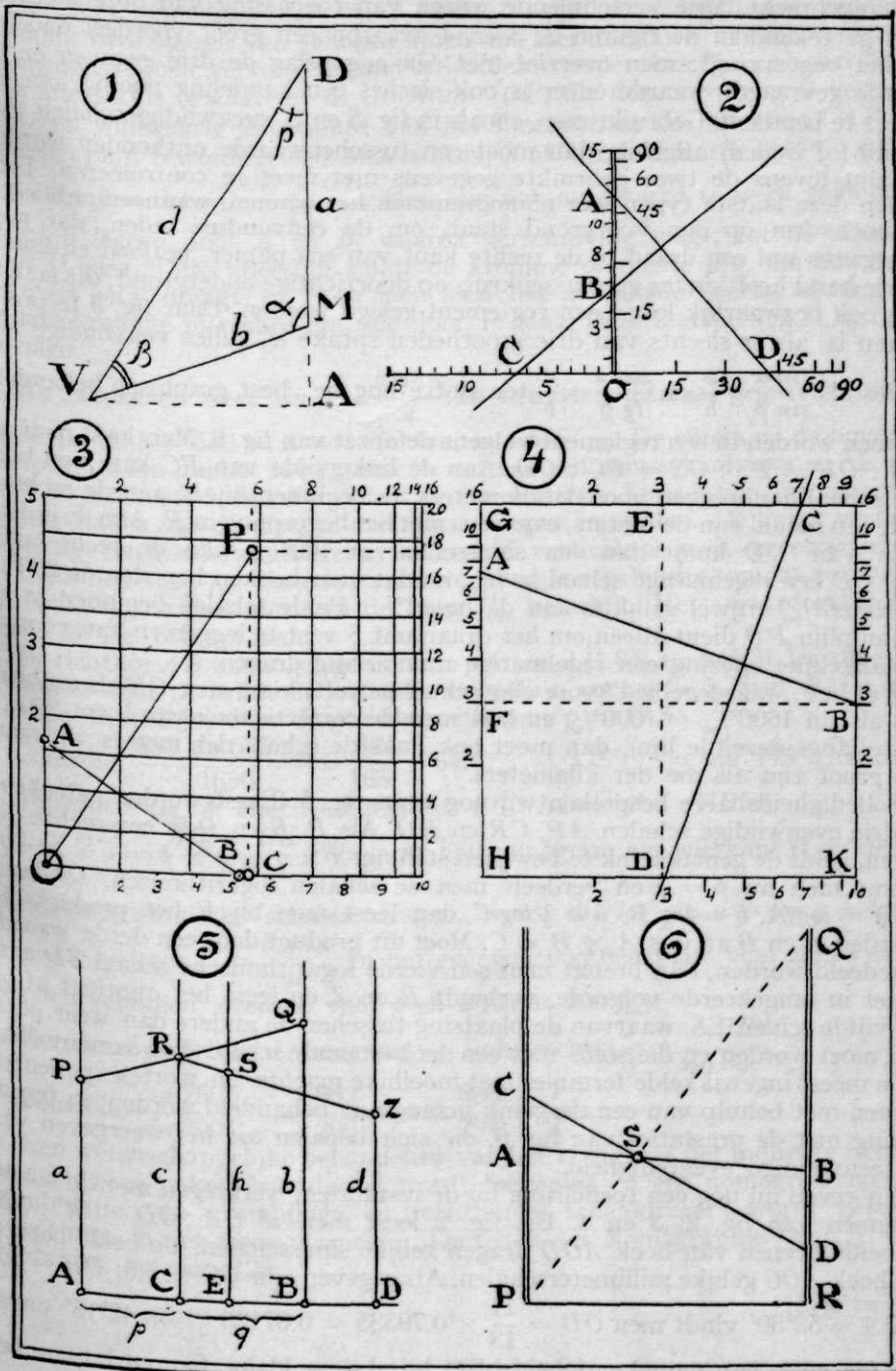
Resumeerende hebben we nu vier formules van de gedaante eener evenredigheid, nl.:

$$\frac{\sin \phi}{\sin \alpha} = \frac{b}{a}; \quad \frac{\operatorname{tg} \phi}{\sin \alpha} = \frac{b}{a}; \quad \frac{\sin \frac{1}{2} \alpha}{\sin (\phi + \frac{1}{2} \alpha)} = \frac{d}{a+b}; \quad \frac{\operatorname{tg} \frac{1}{2} \alpha}{\operatorname{tg} (\phi + \frac{1}{2} \alpha)} = \frac{a-b}{a+b}.$$

De vraag is: hoe kunnen deze formules mechanisch berekend worden, daarbij overwegende, of deze berekening binnenshuis of onder gunstige omstandigheden, dan wel te velde onder moeilijke omstandigheden moet plaatsvinden. In het laatste geval toch zal men aan het schuiven van zuiver rechte liniaaltjes over vlekkelooze rekenplaten wel niet toekomen.

Dan werpt de praktijk nog een hindernis op: de artillerist is nl. gewoon, zijn basis b uit te drukken in meters, zijn afstand d in kilometers, zijn hoek α in honderdtallen van boog $^\circ/\infty$ en zijn hoek ϕ in boog $^\circ/\infty$. Elk dezer grootheden moet dus een eigen schaal hebben en elk van deze schalen omvat slechts een bepaald gebied. Het is hier niet de bedoeling, alle theoretische mogelijkheden te toetsen aan de praktijk: wij geven slechts een opsomming met hier en daar een poging tot suggestie: de bekende „choc des opinions” zal dan wel verder licht ontsteken.

Theoretisch is men het er vrijwel over eens, dat een evenredigheid van vier grootheden het handigst afgelezen kan worden door middel van een plaat van celluloid of een doorzichtig stuk papier, waarop een rechthoekig assenkruis

is aangebracht. Drie verschillende wijzen van toepassing van deze methode zijn geteekend in de figuren 2, 3 en 4, waarbij een groot voordeel dadelijk in het oog springt: men overziet met één oogopslag de drie gegeven en de vierde gevraagde waarde en er is ook slechts één handeling noodig, om dit effect te bereiken. Gebruikt men, zooals in fig. 5 en 6, evenwijdige schalen met draad (of liniaal) aflezing, dan moet een tusschenwaarde onthouden worden en zijn tevens de twee gebruikte gegevens niet meer te controleeren. Toch zullen deze laatste typen van nomogrammen het winnen, wanneer publicatie in boekvorm op den voorgrond staat, om de eenvoudige reden, dat men doorgaans wel een draad of de rechte kant van een papier, potlood en liniaal bij de hand heeft, maar geen assenkruis op doorzichtige ondergrond; dit laatste kan ook bezwaarlijk los in een reglement gelegd worden. Daar fig. 5 te prefereren is, als er slechts van drie grootheden sprake is, zullen eenvoudige formules als $\frac{\sin \alpha}{\sin \phi} = \frac{a}{b}$ en $\frac{\sin \alpha}{\operatorname{tg} \phi} = \frac{a}{b}$ ten slotte nog het best graphisch behandeld

kunnen worden in een reglement volgens de opzet van fig. 6. Men leest daar af: $PA : QB = PS : QS = PC : QD$. Aan de linkerzijde van PC kan men bijv. een schaal aanbrengen voor de kilometers, te beginnen bij P ; aan de rechterzijde een schaal van de meters, eveneens met het beginpunt in P . Aan de linkerzijde van QD komt dan een sinusschaal in ‰ , aan de rechterzijde van QD een regelmatige schaal in ‰ , omdat voor hoeken beneden de $200^\circ/\text{‰}$ de sinus ‰ vrijwel gelijk is aan de boog ‰ . Beide schalen beginnen in Q . De hulplijn PQ dient alleen om het draaipunt S vast te leggen en kan voor de gemakkelijke aflezing een regelmatige nummering dragen.

Wat het „waardegebied” voor elke schaal betreft: kiest men QR als eenheid, dus als $\sin 1600^\circ/\text{‰} = 1000^\circ/\text{‰}$ en laat men de correctiehoek van 0 tot $200^\circ/\text{‰}$ gaan (langs dezelfde lijn), dan moet ook links de schaal der meters vijf maal zoo groot zijn als die der kilometers.

Volledigheidshalve bespreken wij nog even fig. 5. Eerst worden geteekend de drie evenwijdige schalen AP , CR en BQ . Als P , R en Q in een rechte lijn liggen, geldt de gemakkelijk te bewijzen stelling: $a \times q + b \times p = c \times (p+q)$. Neemt men nu $p = q$ en verdeelt men de schalen logaritmisch, zóódanig dat $a = \log A$, $b = \log B$, $c = \frac{1}{2} \log C$, dan leest men bij R het product der waarden A en B af, dus $A \times B = C$. Moet dit product door een derde waarde D gedeeld worden, dan brengt men een vierde logaritmische schaal ZD aan, echter in omgekeerde volgorde, verbindt R en Z en leest het quotiënt af op een vijfde schaal ES , waarvan de plaatsing tusschen de andere dan weer geregeld moet worden en die soms met een der bestaande schalen kan samenvallen.

De meest ingewikkelde formules met moeilijke machts- en wortel exponenten kunnen met behulp van een dergelijk nomogram behandeld worden, in tegenstelling met de prestaties van fig. 6, die zich bepalen tot het weergeven van een eenvoudige evenredigheid.

Wij geven nu nog een toelichting bij de resultaten, verkregen met de nomogrammen van fig. 2, 3 en 4. Uit fig. 2 leest men af $OA : OD = OC : OB$. De beide beenen van hoek AOD dragen gelijke sinusschalen, de beide beenen van hoek AOC gelijke millimeterschalen. Als gegeven zijn $OC = 6,5$; $OB = 5,5$ en $OA = 52^\circ 30'$ vindt men $OD = \frac{11}{13} \times 0,79335 = 0,67129 = \sin 42^\circ 15'$ ongeveer (de mate van nauwkeurigheid blijft bij al deze kleine figuren buiten beschouwing).

Het type nomogram van fig. 3 bevat in zijn meest algemeene gedaante eigenlijk twee stelsels van gebogen lijnen, die hier door twee stelsels rechte en evenwijdige lijnen vervangen konden worden; verder een X-as en een Y-as. Het afleeskruis bestaat uit de „richtlijn” OP , die den oorsprong O verbindt met een willekeurig knooppunt van het lijnennet en de „afleeslijn” AB , die door het punt B wordt gelegd. Men leest bij A af. Uit de figuur volgt $PC : OC = OB : OA$ dus $OA = \frac{OC \times OB}{PC}$. Men kan ook omgekeerd te werk gaan en de richtlijn leggen door A en B , waarna verschuiving volgt, tot de afleeslijn door O gaat. Deze afleeslijn snijdt de kromme of rechte lijn, die het derde gegeven getal draagt, in P en men leest het gevraagde bedrag af langs de andere kromme of rechte lijn, die door P gaat. Deze laatste weg is in fig. 3 gevolgd.

We berekenen weer $\sin p = \frac{b \sin \alpha}{a}$ en benutten ditmaal gegevens uit de praktijk, nl. $b = 530$ m, $a = 1.650$ km, $\alpha = 575$ ‰. De cijfers op de bovenste horizontale lijn duiden 100 ‰ aan en vormen een sinusschaal voor α . Als eenheid is genomen 5 cm. De cijfers op de onderste horizontale lijn geven de honderdtallen van de afstand meetplaats-waapen in meters. De linker verticale as draagt een kilometerverdeling, de rechter verticale as geeft de correctiehoek in tientallen van ‰. Deze laatste verdeling is regelmatig, omdat tot 200 ‰ de sinus ‰ vrijwel niet van de boog ‰ verschilt. Het „waardegebied” is reeds bij fig. 6 besproken.

De richtlijn AB wordt gelegd door de punten A (1.65) en B (5.3). De afleeslijn, gebracht door O , snijdt de verticale stippellijn voor $\alpha = 5.75$ in P . De horizontale stippellijn, door P gaande, wijst aan $p = 17.5$.

Contrôle: $\frac{530 \sin 575}{1650} = \frac{53}{165} \times 545 = 175 = \sin 175$ ruim.

Ten slotte fig. 4. Hier leest men af: $EC : ED = FA : FB$ of $\frac{GC - HD}{ED} = \frac{AH - BK}{FB}$. Wanneer het nomogram een vierkant is en de vier

zijden logarithmische schalen dragen, wordt dit $\log \sin \alpha - \log a = \log \sin p - \log b$ of $\sin p = \frac{b \sin \alpha}{a}$. In het gegeven voorbeeld zijn voor a en b gelijke schalen genomen, evenzoo voor p en α (sinus 100 ‰).

Men leest dadelijk af: hoog-laag = links-rechts. $\frac{7}{3} = \frac{\sin 750}{\sin 300}$.

Contrôle: $\frac{\sin 750}{\sin 300} = \frac{682}{296}$ terwijl $\frac{686}{294} = \frac{7}{3}$ is.

Een wetenschappelijke behandeling van het vraagstuk der indirecte richting, waarbij geen enkele benadering wordt toegepast en een nomogram met een combinatie van kromlijnige en rechte lijnige schaaldragers wordt gebruikt, vindt men in het reeds vermelde „Leerboek der Nomographie” van J. C. G. NOTTROT, op pag. 128.

(Slot volgt.)

LEVEN EN STREVEN IN DE KONINKLIJKE LANDMACHT

BEPAKKING DER INFANTERIE. MOTORISEERING DER TREINEN.

Zooals vermeld in De Militaire Spectator 1932 (blz. 135) werd, bij beschikking van den M. v. D. van 14 Aug. 1931, Litt Z 93, een „Bepakkingscommissie” ingesteld en geplaatst onder leiding van den C. V. Deze commissie had o.m. tot *opdracht* het gewicht van den door den Nederlandschen infanterist onder alle omstandigheden te dragen uitrusting terug te brengen tot omstreeks 25 kg, zulks door een gedeelte van de thans gedragen uitrusting te doen vervoeren op treinvoertuigen, waartoe de noodige laadruimte moest worden verkregen door een gedeelte van den korpstrein te motoriseeren.

Aangezien de M. v. D., na de betrokken legerautoriteiten te hebben gehoord, onlangs een beslissing heeft genomen omtrent de voorstellen der commissie en de daaromtrent uitgebrachte adviezen, werd de commissie, bij aanschrijving van 23 April 1935, Litt. E 66, ontbonden, waarbij Z.E. haar waardeering uitsprak voor den door de commissie geleverden arbeid.

In hoofdzaak overeenkomstig de voorstellen der commissie, is besloten *de uitrusting van den infanterist te splitsen in drie deelen*:

a. Een gedeelte, dat op marsch onder alle omstandigheden door den man wordt gedragen (*marschbepakking*);

b. een gedeelte, dat op marsch op de voertuigen wordt medegevoerd, doch vóór het gevecht wordt uitgereikt (tezamen met de marschbepakking vormende de *gevechtsbepakking*);

c. een gedeelte, dat, naar gelang de omstandigheden zulks toelaten, mede op de voertuigen wordt geladen en slechts bij behoefte wordt uitgereikt.

Het vorenbedoelde begrip „gevechtsbepakking” is dus een geheel ander, dan dat hetwelk eertijds gangbaar was.

Het *gedeelte der uitrusting bedoeld onder b.* zal bestaan uit: het zwaardere pioniergereedschap (schoppen, bijpikken en handbijlen) met de zandzakken; de lt. mitr. en de daarbij behorende gereedschapstasschen en patroontrommeltasschen met inhoud (de laatstgenoemde drie artikelen voor zoover niet benodigd voor luchtdoelbestrijding); een gedeelte der patronen. Deze goederen worden overgebracht naar den *gevechstrein*, welke in verband daarmee wordt gereorganiseerd, doch *paardentraction* blijft behouden. De *gevechtsbepakking* (waartoe behalve het vorengenoemde nog behooren handgranaten, seinmiddelen, enz.) zal worden aangenomen op last van een colonnecommandant of hooger commandant tijdig vóór dat de troepen kunnen worden gedwongen den naderingsmarsch te beginnen of tot de verdediging over te gaan (vergelijk I. R. II B, punt 318). Het aantal *patronen bij den geweerdragende*, hetwelk voor de marschbepakking bepaald is op 60, zal bij het aannemen van de gevechtsbepakking slechts worden opgevoerd indien daarvoor een bijzondere aanleiding is. Hierbij is er van uitgegaan, dat de hoofdvuurkracht van het voetvolk thans schuilt in de mitrailleurs en dat het geweer als vuurwapen slechts een aanvullende rol speelt.

Het *gedeelte der uitrusting bedoeld onder c.* zal bestaan uit den ransel met inhoud óf de overjas. Zulks met dien verstande, dat de Divisie-(Brigade-)commandant (c. q. commandant van een zelfstandig optredend kleiner onderdeel) telkenmale in zijn marschbevel moet bepalen of één van de beide genoemde uitrustingstukken in den *goederentrein* moet worden vervoerd en zoo ja, welk. De tijd van het jaar, de lengte van den marsch, het einddoel van den marsch (gevecht, legering, enz.) zullen hierop uiteraard van invloed zijn. Teneinde, ingeval de ransels worden afgelegd, vóórwichtigheid van de uitrusting op te heffen, zal het ranseldragend personeel worden voorzien van *draagbanden*. De noodige laadruimte zal worden verkregen door den goederentrein te *motoriseeren*.

Het *gewicht der uitrusting* van een tirailleur van een geweergroep, thans bedragende 30,736 kg, zal op vorenaangegeven wijze tijdens den marsch worden teruggebracht tot

23,678 kg (zonder overjas) of 22,022 kg (zonder ransel). De marschvaardigheid zal dus aanmerkelijk worden verhoogd, de Nederlandsche infanterie zal sneller en strijdvaardiger het gevechtveld bereiken.

Mede aangezien het niet gewenscht zou zijn indien bij een groote eenheid het eene gedeelte van den Gn.T. automobiel en het andere hippomobiel ware, zal de *motoriseering geleidelijk bij alle goederentreinen* worden doorgevoerd.

In de beschouwing van vorenbedoelde aangelegenheid is het geheele vraagstuk der motoriseering van de treinen en hetgeen daarmee samenhangt (voorziening in auto's, opleiding van chauffeurs, enz.) betrokken en tot onderwerp van studie en proefnemingen gemaakt (vergelijk *De Militaire Spectator* 1934, blz. 510). Op grond hiervan is besloten ook de *levensmiddelen treinen geleidelijk in hun geheel te motoriseeren*.

Deze wijzigingen zijn te beschouwen als een belangrijke stap op den weg tot moderniseering van het Nederlandsche leger. In de eerste plaats zijn zij in overeenstemming met den *ontwikkelingsgang van het vervoerwezen in de burgermaatschappij*, hetgeen noodzakelijk is omdat personeel en materieel bij mobilisatie uit deze maatschappij worden betrokken. Voorts wordt een aanmerkelijke verbetering verkregen t. o. v. het *luchtgevaar*. De lange, zich langzaam verplaatsende en dus uiterst trefbare hippomobile treincolonnes zijn niet meer van dezen tijd. Gemotoriseerde treingedeelten kunnen zich sprongsgewijze, z. n. met groote snelheid, van dekking tot dekking verplaatsen en de schemering afwachten, om een onderdeel, dat zich bij daglicht heeft verplaatst, weder te bereiken. Tenslotte is bij een *opmarsch* de aanvulling van levensmiddelen beter verzekerd.

In verband met de verhoogde behoefte aan chauffeurs zal de Schoolcompagnie van den motordienst, met ingang van 1 Jan. 1936, worden uitgebreid tot *Korps motordienst*, bestaande uit een staf en twee compagnieën.

Tenslotte moge nog worden vermeld, dat in de nieuwe organisatie de *treinen van een regiment infanterie*, welke thans bestaan uit 93 hippomobile voertuigen en 194 paarden (zie R. I. IIA, bijl. Id), zullen zijn samengesteld uit 38 auto's, 64 voertuigen met paardentractie en 136 paarden.

BERICHTEN VAN PERSONEEL AARD.

Bij de Lichte troepen.

Verbetering.

Aflevering van Mei 1935, blz. 222, onder Overplaatsingen, detacheringen enz.: voor „*Eerste-luitenant*” H. J. J. T. M. STEENMETSER lezen: „*Kapitein*” H. J. J. T. M. STEENMETSER.

Overplaatsingen, detacheringen, enz.

Kapitein T. J. A. BOERS, van het R. W., overgeplaatst bij het IIe R. I., 1 Juli.
Eerste-luitenant B. R. P. F. HASSELMAN, van het IIe R. H., voor onbepaalden tijd gedetacheerd bij het D. v. D., 1 Juni.

Bevorderd.

tot reserve-majoor, met ingang van 1 Mei:
reserve-kapitein R. O. VAN GENNEP, van het R. W.;
tot reserve-kapitein der militaire administratie, met ingang van 1 Juni:
reserve-eerste-luitenants der militaire administratie C. J. MUTSAERS en P. WIT, onderscheidenlijk van het Ie R. H. en het IIe R. H.

Vergunning verleend tot verblijf in Nederl.-Indië.

Reserve-tweede-luitenants J. V. M. TOULON VAN DER KOOG en P. DE JOSSELIN DE JONG beiden van het Ie R. H.

Bij de overige wapens en dienstvakken.

Benoemd.

tot reserve-majoor bij het 19e R. I.
eervol ontslagen majoor A. SNOEK, met ouderdom van rang 2 Mei 1932, rangschikt onmiddellijk *boven* reserve-majoor L. J. J. M. TABBERS;

tot reserve-luitenant-kolonel bij het 4e R. I.:
 eervol ontslagen luitenant-kolonel W. M. F. E. P. DE JAGER, met ouderdom van rang
 1 Nov. 1933, rangschikt onmiddellijk onder reserve-luitenant-kolonel Mr. J. DIJCK-
 MEESTER.

Bevorderd.

tot majoor, met ingang van 1 Mei, onderscheidenlijk bij het 19e R. I., de S. R. O. I.
 en den Staf inf.:

kapiteins J. DROST, G. A. E. THEMANN en F. D. M. H. A. VAN AELST, resp. van het
 6e R. I., de S. R. O. I. en den Staf inf.;

met ingang van 2 Juni, bij den Staf VII I. Brig.:

kapitein J. DE VRIES, adjudant van het 11e R. I.;

tot luitenant-kolonel, met ingang van 9 Juni:

majoor W. VAN DER HOUT, van het R. Gr. Tr.;

tot majoor:

kapitein J. H. DE MAN, van den Staf genie.;

tot kapitein:

eerste-luitenant C. VAN BOVEN, van den Staf genie;

tot eerste-luitenant:

tweede-luitenant J. H. ACKERSTAFF, van het R. G. Tr.;

tot reserve-majoor:

reserve-kapiteins J. A. KUIJLAARS en H. P. J. SCHUT, beiden van het R. G. Tr.

tot reserve-kapitein:

reserve-eerste-luitenants Ir. J. H. VAN DEN BROEK, Ir. W. A. C. HERMAN DE GROOT
 en Ir. P. P. BIJLAARD, allen van het R. G. Tr.

tot reserve-majoor, met ingang van 1 Mei:

bij het 7e R. I. reserve-kapitein A. C. STADLANDER, van het 7e R. I.;

" " 18e R. I. " G. W. STROINK, van het 7e R. I.;

" " 12e R. I. " J. P. DE BORST, van het R. J.

" " 13e R. I. " F. A. H. BARTHÉLEMY, van het 13e R. I.;

" " 10e R. I. " J. R. JOCHEM, van het 10e R. I.

" " 13e R. I. " W. VAN GEER, van het 13e R. I.

" " 6e R. I. " J. D. E. VAN DEN HEUVEL, van het 6e R. I.;

" " 14e R. I. " C. M. J. SPRENGERS, van het 6e R. I.

" " 16e R. I. " J. A. L. DOIJER, van het 7e R. I.;

" " 22e R. I. " Dr. Mr. J. SMIT, van het R. J.;

" " 4e R. I. " J. MOORMAN, van het R. Gr.;

" " 2e R. I. " Mr. J. C. J. W. HERMANS, van het R. Gr.;

" " 4e R. I. " A. J. WITMANS, van het 4e R. I.

" " 1e R. I. " J. DE VRIES, van het R. J.;

" " 21e R. I. " Ir. P. J. J. VAN DER HORN VAN DEN BOS, v. h. 11e
 R. I.

tot reserve-majoor voor speciale diensten, met ingang van 1 Mei:

reserve-kapiteins voor speciale diensten A. VAN KALKEN en H. DIJXHOORN, onderschei-
 denlijk van het dienstvak der Intendance en van het Vrijw. landst.-korps Vaartuigendienst.

tot reserve-kapitein bij het dienstvak der militaire administratie, met ingang van
 1 Juni:

reserve-eerste-luitenants G. TJEERDEMA, van het 6e R. I., G. DE KONING, van het
 15e R. I., G. A. P. KOOLS, van het R. J., H. J. DE LANGE, van het 8e R. I., N. J. VAN
 DER WAL, van het 2e R. V. A., J. DE JONG, van het 10e R. I., J. L. THISSEN, van het
 6e R. I., G. M. VAN ROSSUM, van het 15e R. I., F. RINSMA, van het 6e R. I., F. SWART,
 van het 5e R. I., J. R. DE RAS, van het 3e R. V. A., H. J. TIELEMAN, van het 2e R. I.,
 J. C. VERBRAAKEN, van de Schoolcomp. M. D., C. WESTERBEEK, van het 4e R. I.,
 D. J. WOLDENDORP, van de Schoolcomp. M. D., F. J. L. VULLINGHS, van het 16e R. I.,
 E. A. FEYGE, van het 5e R. V. A., J. W. M. MAAGDENBURG, van het R. J., J. A. ARNOLDUS,
 van het 11e R. I., F. A. PFEIFER, van het K. R. A.;

tot reserve-kolonel:

reserve-luitenant-kolonel K. L. ROZENDAAL, van den Generalen Staf, 4 Mei

tot reserve-kapitein, gerekend van 1 Maart 1935:

reserve-eerste-luitenant-vlieger H. M. SCHMIDT CRANS, van de L. V. A.;

tot reserve-officier van gezondheid der eerste klasse:

reserve-officieren van gezondheid der tweede klasse F. R. ELSLO, 2 Juni, B. KLOMPSSMA,
 17 Juni, J. B. G. M. VAN GILS en A. J. JANSSEN, beiden 29 Juni.

Overplaatsingen, detacheringen, enz.

- Reserve-kapitein F. J. A. GEMMEKE, van het 13e R. I. overgeplaatst bij 4e R. I.
 Luitenant-kolonel C. W. VAN DOODEN, van den Staf genie, bestemd tot e.a. ingenieur te 's-Gravenhage, 2 Sept.
 Majoor W. H. SCHUKKING, van den Staf genie, overgeplaatst bij het R. G. Tr. en bestemd tot hoofdinspecteur bij het IIIe Bataljon, 2 Sept.
 Kapitein E. SCHERPENHUIJSEN ROM, van het R. G. Tr., overgeplaatst bij den Staf genie te Amsterdam, 24 Juli.
 Majoor J. H. DE MAN, van den Staf genie te Breda, overgeplaatst naar 's-Gravenhage en bestemd tot Chef van het Technisch en Centr. Inundatiebureau van de Inspectie der Genie, 12 Aug.
 Kapitein J. ZWART, van den Staf genie, eervol ontheven van zijn werkzaamstelling bij het D. v. D. en overgeplaatst naar Breda als e.a. ingenieur aldaar, 26 Aug.
 Kapitein W. B. BOON, van den Staf genie te Amsterdam overgeplaatst naar Haarlem als e.a. ingenieur, 29 Juli.
 Kapitein E. C. W. A. GEUZE, van den Staf genie te Haarlem, werkzaam gesteld bij het D. v. D., 1 Aug.
 Kapitein J. G. W. ZEGERS, van de L. V. A., overgeplaatst bij den Staf der Militaire Luchtvaart, 23 April.
 Eerste-luitenant-vlieger S. MANTE, van de L.V.A., benoemd tot adjudant bij den Staf der Militaire Luchtvaart, 23 April.
 Eerste-luitenant H. COOL, van het R. G. Tr., benoemd tot adjudant van het Ie Bataljon, 1 Juli.
 Kapitein D. S. KLUIT, van de mil. adm., overgeplaatst bij het R. G. Tr., 1 Juni.
 Kapitein G. WARINGA, van de mil. adm., overgeplaatst bij het 2e R. I., 1 Juni.
 Eerste-luitenant G. WILSCHUT, van het K. P. en T., overgeplaatst bij de Comm. v. proefn. (was daarbij gedetacheerd).
 Eerste-luitenant E. LINDEBOOM, van het 1e R. I., overgeplaatst bij het 9e R. I., 15 April.
 Reserve-kapitein A. E. DE RAS, van het 4e R. I., overgeplaatst bij het 13e R. I., 1 Mei.
 Majoor J. DE VRIES, van den Staf VII I. Brig., bestemd tot commandant van de Landstormgroep Zwolle, 2 Juni.
 Eerste-luitenant P. N. MARÉCHAL, van de S. R. O. I., overgeplaatst bij het 6e R. I.
 Eerste-luitenant E. A. WIJDIKS, van het 6e R. I., overgeplaatst bij de S. R. O. I. te Breda.

Eervol ontslagen.

- Luitenant-kolonel F. A. J. L. BEUDT, van den Staf genie te Groningen, 9 Juni.
 Majoor J. J. P. DRIESSEN, van den Staf VII I. Brig., commandant van de Landstormgroep Zwolle, 2 Juni.
 Majoor A. SNOEK, van het 19e R. I., 1 Mei (benoemd tot reserve-majoor).
 Reserve-luitenant-kolonels G. VOÛTE en M. H. A. JUTA onderscheidenlijk van den Staf IIIe I. Brig. en van de Schoolcomp. M. D., resp. 15 Mei en 19 Mei.
 Reserve-dirigeerend-officier van gezondheid der tweede klasse Dr. J. A. A. STRUCKER, 12 Mei.
 Reserve-kapitein J. L. TRAP, van het 13e R. I., 5 Mei.
 Reserve-kapitein Ir. J. J. H. M. VERLINDEN, van het R. G. Tr., 1 Mei.
 Luitenant-kolonel W. M. F. E. P. DE JAGER, C.-R. Gr., 1 Mei (benoemd tot reserve-luitenant-kolonel).
 Reserve-kapitein Ir. H. GIESBERS, van het 1e R. V. A., 1 Juli.

Verleende titulaire rang.

- van majoor, met ingang van 1 Mei:
 aan den reserve-kapitein Mr. J. GARRER, van den Staf inf., stationscommandant.

Decoratiën.

- Eerste-luitenant P. P. C. VAN RIJEN, van het R. Gr., Eereteeken van het Duitsche Roode Kruis.
 Generaal-majoor W. J. D. HAVELAAR, Ridder in de Orde van den Nederlandschen Leeuw
 Reserve-kapitein W. J. H. J. M. KEIJZER, van het 3e R. I., Zilveren medaille van het Japansche Roode Kruis. Medaille voor erkentelijkheid van het Portugeesche Roode Kruis.
 Reserve-majoor A. M. DE KLERK, van het 3e R. I., Zilveren medaille van het Japansche Roode Kruis.

NIEUWE UITGAVEN

1914, Die militärischen Probleme unseres Kriegsbeginnes. Ideen, Gründe und Zusammenhänge. Zum zweiten Jahrzehnt geschrieben von Oberst MAX FREIHERRN VON PITREICH. Uitgever: de schrijver. Weenen IV; Prinz Eugenstrasse 56. Prijs f 4.25.

De schrijver, vroeger Kolonel van den O.-H. Generalen Staf, heeft zich in vorige publicaties („Lemberg 1914” en „de slag bij Okna”) doen kennen als een zeer kundig strateeg en een buitengewoon kenner der O.-H. krijgsgeschiedenis. Wij hebben het bovengenoemde werk dan ook met groote en stijgende belangstelling gelezen, stijgend, omdat de schrijver telkens geheel nieuwe gezichtspunten opent ten aanzien van verschillende strategische krijgsgeschiedkundige feiten, waarvan — na verschijning der verschillende Stafwerken — werd vermeend, dat zij onomstootelijk vaststonden. Om één voorbeeld te noemen: Het vraagstuk van de vóór 1914 gevoerde besprekingen en schriftelijke onderhandelingen tusschen de Duitsche en O.-H. Chefs van de Generale Staven over de samenwerking tegen Rusland, belicht de schrijver op andere wijze dan het O.-H. stafwerk. Ook ten aanzien van de juiste waardeering van het O.-H. operatieplan tegen Rusland komt schrijver tot eenige conclusies, die in verschillend opzicht afwijken van de veelal gehoorde en die aan hen, wier kritiek zich veelal tegen het O.-H. leger en zijn leiding pleegt te keeren, zeer ter lezing worden aanbevolen.

Schrijver heeft zich ten doel gesteld om de strategische problemen van het O.-H. leger in de eerste 6 oorlogsweken in het licht te stellen. Die problemen hadden in de eerste plaats betrekking op de verdeling der strijdkrachten over de beide operatietooneelen (tegen Rusland en tegen Servië) en in de tweede plaats op de verdeling der troepen op het operatietooneel tegen Rusland zelve, waar een concentrische Russische inval dreigde, tengevolge waarvan hier a.h.w. 2 fronten (een Noordelijk en een Oostelijk) ontstonden.

Factoren genoeg om reeds het ontwerpen der operatieplannen te mogen bestempelen met den naam van een strategische handeling van de eerste grootte. Neemt men daarbij in aanmerking, dat bovendien rekening moest worden gehouden met het mede-optreden van den Duitschen bondgenoot op het Oostelijk operatietooneel, dan zal het duidelijk zijn, dat bovenstaande uitspraak geen loutere formule is.

De schrijver heeft zijn taak zeer ernstig opgevat en heeft de problemen bezien in het licht der krijgsgeschiedenis van vóór 1914 en in dat der militaire aardrijkskunde. Hij begint in een deel van 85 bladz. de operatieplannen van O.-H. tegen Rusland en tegen Servië, van Deutschland tegen Rusland en van Rusland tegen de Centralen nauwgezet te onderzoeken en doorvorschot daartoe den opbouw der plannen in de tweede helft der 19e eeuw en in de jaren 1900—1914. Zoo ziet de lezer deze plannen groeien, wijzigen, leven, gevoelt hij hunne moeilijkheden en waardeert hij het mooie daarin. Wij mogen wel zeggen, dat het den Kolonel VON PITREICH gelukt is recht te doen wedervaren aan de kundige werkers in den O.-H. Generalen Staf en in de eerste plaats aan zijn laatsten Chef, den Generaal CONRAD VON HÖTZENDORFF, die men onder de grootste strategische genieën van den nieuwsten tijd mag rangschikken.

Vervolgens beziet de schrijver de operatiën tegen Servië en daarna die tegen Rusland. Hij doet dit op een zeer prettige, medesleepende en ook voor leeken-op-strategisch-gebied duidelijke wijze.

Wij vermeen, dat aan de gezichtspunten van den Kolonel VON PITREICH door bestuurders der krijgsgeschiedenis volle aandacht zal moeten worden geschonken en achten het werk een zeer waardevolle aanwinst voor die geschiedenis.

Dientengevolge gunnen wij het boek in Nederland een ruimen lezerskring:

1°. onder staf-officieren, omdat het werk duidelijk doet zien, op welke wijze operatieplannen moeten worden gemaakt, getoetst en aangepast;

2°. onder troepen-officieren, omdat zij hierdoor een juist beeld kunnen krijgen van de zeer groote beteekenis van den arbeid van den Generalen Staf, wiens plannen zij in de wreede werkelijkheid zullen moeten uitvoeren.

W.

Cavalry Section Leading 1934. — War office. Prijs f 0,34 (Gebr. VAN CLEEF, Den Haag).

Dit kleine voorschriftje is weer een voorbeeld van den practischen zin van den Engelschman. Het is een zeer beknopte handleiding voor den korporaal-groepscommandant der cavalerie. Het eerste hoofdstuk bevat een korte beschouwing over de verantwoordelijkheid en de moreele eigenschappen van een commandant, waarbij sterk den nadruk wordt gelegd op *karakter*, dat, zooals hier vermeld, bepaald wordt door de eigenschappen: *vasiberadenheid, initiatief, zelfbeheersching, grondigheid, levendigheid en trouw*. Dan vinden wij in een hoofdstuk de *organisatie*, zonder in te kleine details te treden, *van het regiment* en de bewapening. Verder volgt dan een beschouwing over het gebruik van sabel en karabijn, waarbij speciaal de aandacht valt op het aangeven van deelen en op de vuuropdrachten. Daarna volgen zeer beknopte tactische beginselen, ook van de andere wapens, terwijl de laatste vier hoofdstukjes te samen een uittreksel zijn uit den Velddienst (totaal 62 bladzijden), uitmuntende door beknoptheid en duidelijkheid. Een zestal eenvoudige schetsen geven op niet te misvatten wijze de bedoeling van den tekst weer.

Hoewel dit boekje als studiebron voor officieren geen wetenschappelijke waarde heeft, meenden wij toch goed te doen het hier te bespreken als voorbeeld van een voorschrift, waaraan in de Koninklijke Landmacht groote behoefte bestaat. Onze onderofficieren, groepscommandanten (gelijk te stellen met den Engelschen korporaal) moeten al wat zij dienen te weten, putten uit dezelfde, steeds dikker wordende voorschriften, als waaruit officieren hun militaire kennis moeten vergaren, zoowel voor de leiders der kaderscholen als voor de onderofficieren zelf wordt dit een steeds grooter bezwaar. De reserve-officieren hebben reeds hun handboek, voor soldaten bestaat ook al iets dergelijks, zoodat dit leidt tot de conclusie dat ook voor de onderofficieren uittreksels uit de nieuwe voorschriften moeten volgen.

Wellicht zou de vorm van een aanvulling op het „Handboek soldaat” aanbeveling verdienen. P.

Regeling Mobilisatie-slachtoffers, door G. R. KRAAIJENBRINK, Hoofdcommies bij het Departement van Defensie, N. SAMSOM N.V., Alphen aan den Rijn, 1935. Prijs f 0,50 (giro 6204).

Het tot stand komen van een regeling betreffende het verleenen van geldelijke uitkeeringen aan de z.g. mobilisatie-slachtoffers werd destijds in den lande met sympathie begroet. Deze steunverleening toch betrof het bieden van financieele hulp aan hen, die gedurende den tijd, dat leger en vloot gemobiliseerd waren het Nederlandsche volk onschatbare diensten hebben bewezen door er toe bij te dragen, dat ons land voor oorlog werd behoed.

Dat het Nederlandsche volk degenen die in militairen dienst ziek zijn geworden en afgekeurd en aan hun weduwen en weezen een eereschuld had in te lossen is vanzelfsprekend en dat vond plaats bij de totstandkoming van de wet van 3 December 1931 (S t a a t s b l a d nr. 489) en het Koninklijk besluit van 13 Januari 1932 (S t a a t s b l a d nr. 10).

De wettelijke regeling en de betrekkelijke uitvoeringsbepalingen loopen echter, jammer genoeg, niet van duidelijkheid over en deze bepalingen zijn dan ook voor vele belanghebbers en gemeentebesturen niet bepaald een open boek, zoodat het in deze kringen zal worden gewaardeerd, dat de Minister van Defensie er het zijne toe heeft bijgedragen, daarover een eenvoudige doch niettemin duidelijke uiteenzetting te laten geven door den hoofdcommies bij het Departement van Defensie G. R. KRAAIJENBRINK, die met de uitvoering van de onderwerpelijke wettelijke regeling belast is.

Het werkje kan in vele gevallen een vraagbaak zijn zoowel voor de steungetuigen als voor degenen die meenen aanspraken te kunnen doen gelden op een geldelijke uitkeering.

De voorwaarden waaraan verzoekers moeten voldoen, en de wijze, waarop steun moet worden aangevraagd staan in het werkje duidelijk omschreven.

Wij herinneren er aan, dat de inzendingen betreffende tactische prijsvraag No. 4 (Aprilnr. blz. 171) ons uiterlijk 10 Juni moeten hebben bereikt.

UIT DE VAKPERS

ERVARINGEN UIT DEN CHACO-OORLOG

Hoewel de Chaco-oorlog zich afspeelt onder geheel andere omstandigheden dan een West-Europeesche oorlog, zijn toch ervaringen opgedaan, die ook voor ons van waarde zijn.

De vraag „kwaliteit of kwantiteit?“, m.a.w. een klein éliteleger of een volksleger, is *tengunste van de massa beslist*. Boliviaë bezat bij den aanvang van den oorlog een uitmuntend, door Duitsche instructeurs geschoold, beroepsleger. Paraguay wierp snel een veel grooter volksleger naar de grenzen. Na en door aanvankelijke successen was het Boliviaansche leger echter snel verbruikt. Een evenwichtstoestand trad eerst in toen ook Boliviaë tot massa-mobilisatie overging. Natuurlijk moet ook het volksleger in vredetijd zoo goed mogelijk zijn geschoold; *hoe minder geoefend een troep is, hoe grooter de verliezen zijn*.

De auto heeft voor troepentransport ten volle voldaan. Die van 1½ ton blijft in zand noch modder steken, aangezien de 15 inzittenden een vastgereden auto door duwen steeds vlot kunnen krijgen. De snelheid van troepentransporten bedroeg, op slechte wegen, 150—200 km per dag. Nimmer meer auto's indeelen dan strikt noodig is, al moeten daardoor auto-eenheden worden aangebroken, want men komt altijd auto's te kort. De tactische beweeglijkheid van geheel op auto's vervoerde infanterie is gering.

Het voor de eerste maal in grooten getale gebruikte *mitrailleurpistool* heeft een *geweldig defensief vermogen* getoond. In samenwerking met mitrailleurs heeft dit de vuurkracht van in stelling staande infanterie practisch onoverwinnlijk gemaakt. Hoewel het bedekte terrein de aanvallers bijna steeds in staat stelde ongezien tot op korten afstand te naderen, hoewel de stellingen meestal zeer ijl waren bezet, zonder diepte en zonder reserves, is *in den heelen oorlog zoo goed als geen enkelen frontalen aanval gelukt*.

De *schuttersputten voor liggende schutters* (zie V.I.S. VI p. 10) *voldeden goed*. Wanneer een granaat de put niet toevallig rechtstreeks trof, vlogen de scherven er werkingsloos overheen.

Weerstandbiedende voorposten hielden de aanvaller in onzekerheid omtrent de ligging van de hws en brachten hem tot een munitie verslindende artilleristische voorbereiding. (Hierbij te bedenken, dat het zeer bedekte terrein en de zwakke luchtstrijdkrachten de luchtverkenning ongunstig beïnvloedden).

Bijna alle successen werden verkregen door verrassing eenerzijds en een onvoldoenden inlichtingsdienst (lucht- en grondverkenning, uitkijkdienst, enz.) anderzijds.

Van de nieuwe wapenen verkreeg, naast het mitrailleurspistool, de *mortier van 8 een groote beteekenis*. De mortieren van kleiner kaliber voldeden niet.

Bij de *veldartillerie* voldeed het kaliber van 10,5 het best, de uitwerking van het veldgeschut van 7,5 was te gering. (Te denken aan het zeer bedekte terrein).

Tot *chemische oorlogvoering* kwam het niet. Wel konden beide partijen strijdgassen gebruiken, doch zij konden er zich niet tegen beschermen en vreesden dus de repesaille.

Zooals in alle oorlogen was *tenslotte de mensch beslissend*. Lichamelijke en zedelijke kracht, strijdinstinct, vaderlandsliefde en niet in de laatste plaats haat tegen den vijand maakten dikwijls een minderheid in geoefendheid, getal en bewapening goed. Successen in het begin geven den troep voor langen tijd een sterk meerderheidsgevoel. De zenuwslopende invloeden van den modernen strijd maken *geregelde aflossing noodzakelijk*, anders kan het voorkomen — vooral als zich verplegingsmoeilijkheden voordoen — dat een troep plotseling moreel in elkaar zakt. (vergelijk I. R. II A punt 30).

Aan beide zijden waren de *verliezen aan officieren* vooral in het begin *zeer hoog*. Onvervangbare leiders vielen in ondergeschikte functies. Daarom is aanvankelijk spaarzaamheid in het indeelen van officieren en adspirant officieren geboden. In den loop van den oorlog de gelegenheid openen voor personen, die zich als geboren aanvoerders ontpoppen, om, ook al voldoen zij niet aan de vredeseischen wat betreft school-diploma's, officier te worden.

„Militär Wochenblatt“ 18-3-1935.

C.

VERRASSEDE OVERGANG VAN DE AISNE OP 6 NOVEMBER 1914

In het Nov.—Dec. nummer 1934 van de Revue du Génie Militaire beschrijft de Capitaine Marcel SIMON de verrassende overgang over de Aisne op 6 November 1914 met het doel het dorp *Soupir*, gelegen in den scherpen hoek welke het Oise-Aisne-kanaal maakt met de Aisne, op de Duitschers te heroveren.

De frontlijn, die in het algemeen hier een richting Z.W.—N.O. had, volgde ter plaatse het Canal latéral en liep vervolgens, in rechten hoek ombuigend, dwars over het Canal latéral en de Aisne zelf, naar het Oise-Aisne-kanaal.

De hoofdaanval zou op laatstgenoemd gedeelte, dus ten Noorden van en evenwijdig aan de rivier, door de versterkte 1e infanterie-divisie plaats hebben, doch zou worden vergemakkelijkt door het inzetten van een bataljon, dat, bij verrassing het Canal latéral en de Aisne overstekend, het dorp *Soupir* uit het Zuiden zou aanvallen; uit een richting dus, allerminst door de Duitschers verwacht, wegens de daar o.a. door het kanaal en de rivier gevormde hindernissen.

Het overtrekken zou plaats hebben in de bocht bij *St. Mard*, waar het kanaal ter breedte van 14 m en de Aisne met een breedte van omstreeks 70 m op een afstand van 50 m gescheiden door boschterrein, neven elkander lagen.

De rivier, een 7 à 8 m lager gelegen dan het kanaalpeil, had een stroomsnelheid van nog geen m/sec.

5 November 1914, 14.00 uur rijden 10 pontonwagens, elk begeleid door een sergeant of korporaal en 6 sapeurs, van uit het kantonnement *Vaux-tin* naar *Villers-en-Pravijères*, 6 km stroomopwaarts van de plaats van overgang gelegen. De nacht is ingegaan als de pontons te water worden gelaten en bemand. De dollen zijn met lappen omwikkeld. Om 22.00 uur roeit de kleine vloot stroomafwaarts.

Bij *Pont-Arcy*, een halve kilometer vóór het einddoel, moet, terwijl juist eenige lagen schoten van 77 op het dorpje vallen, de puinresten van de vernielde steenen brug en even verder op de nieuwgeslagen pontonbrug worden gepasseerd. Tusschen de steenklompen is ternauwernood een voldoende breedte doorgang en voorzichtig moeten de pontons over de stroomversnelling en de waterval in dien doorgang worden heengeleid.

De laatste 2e km ligt de Aisne vóór de frontlijn. Hier wordt niet meer geroeid. Zonder geluid drijven de booten stroomafwaarts. Het is een stikdonkere nacht. Voor het geval van ontdekking door den vijand, hebben de bemanningen der laatste twee pontons opdracht onmiddellijk aan land te gaan, den strijd aan te binden en zich zoo noodig op te offeren om aan de anderen gelegenheid te geven door te varen. In de voorstevens der pontons zijn ladingen gelegd, om de booten in het ergste geval te kunnen laten zinken.

Zonder tegenspoed bereikt men tegen 4 uur de tocht bij *St. Mard*, waar de overtocht van het bataljon zal plaats hebben. De twee laatste pontons worden uit de Aisne getild en over het beboschte en met laag hout begroeide tusschenterrein naar het kanaal gedragen, een gevaarlijk karwei, daar het krakende droge hout in den stillen nacht allicht de nabijzijnde vijandelijke bewakingsposten opmerkzaam zou kunnen maken.

Ondertusschen zijn de twee overige secties van de compagnie, met het brugdek materiaal bij het kanaal aangekomen en maken zich gereed twee pontonvloten te bouwen. De commandant echter, vrezende dat dit werk, hetwelk onmogelijk zonder leven zal kunnen plaats hebben, de geheele onderneming zal doen mislukken, besluit dien bouw voorloopig uit te stellen en de infanterie in de open pontons over te zetten. De vlotten zullen pas na de geslaagde overtocht van het aanvalsbataljon worden gebouwd.

Om 4.45 uur verschijnt de eerste infanteriecompagnie aan het overzetspunt en wordt dadelijk overgevoerd naar de andere zijde van het kanaal en vervolgens naar den N. oever van de Aisne, teneinde zich daar te ontplooiën en daardoor de verdere overtocht te dekken.

Om 5.00 uur is het geheele bataljon overgezet. Begunstigd door een opgekomen mist kon om 6.00 uur, zonder inleidende beschieting door de artillerie, de aanval losbreken. De weg *Chavonne—Bourg-et-Comin* wordt zonder weerstand genomen, het dorp *Soupir*, een belangrijk steunpunt, wordt door het bataljon in den rug aangevallen en met weinig moeite vermeesterd.

In een uur tijd is een groot gedeelte van het een maand te voren verloren terrein heroverd en smaken de sapeurs de voldoening een honderdtal gevangenen, waaronder verscheidene officieren, over de Aisne en het kanaal te zetten.

Voor de Deutsche officieren toonden zich ten hoogste verbaasd een zoo groote hoeveelheid Fransch pontonmateriaal op zulk een korten afstand van de Deutsche stellingen bijeen te zien.

VIJFTIGSTE JAARGANG VAN HET MARINEBLAD.

De eerste aflevering van den vijftigsten jaargang van het *Marineblad*, het orgaan der Marine-Vereeniging, verscheen in Maart 1935.

Deze in een feestelijk kleeid gestoken aflevering is voorzien van een inleidend woord van den Minister van Defensie, van den Vice-Admiraal DE GRAAFF en van de Schouten-bij-Nacht van DULM, VOS en KRUYSS.

Het Bestuur biedt den leden van de Marine-Vereeniging hierin thans het eerste „*Wetenschappelijk Jaarbericht*” aan, waarmede een sinds lang door velen gekoesterde wensch in vervulling is gegaan.

In dit jaarbericht zijn o.a. de volgende artikelen opgenomen:

1. De ontwikkeling der Internationale Verhoudingen na den oorlog, door H. G. SURIE.
2. De gebeurtenissen van maritiem politiek belang in het afgelopen jaar, door J. T. FURSTNER.
3. De ontwikkeling van het onderzeebootwapen, door E. A. VREEDE.
4. Het ontstaan en de ontwikkelingsgang van het torpedowapen, door L. F. KLAASSEN.
5. De scheepsbouw in de laatste jaren, door Ir. S. VISMAN.
6. Radio-ontwikkeling, door J. HOUTSMULLER.
7. De ontwikkelingsgang en de huidige stand van vliegtuigen en hun motoren, door A. A. C. KRAMER.
8. De ontwikkeling der artillerie in de Nederlandsche Zeemacht, door J. J. A. SCHAAGEN VAN LEEUWEN.

Marineblad, Maart 1935.

f.

ARTILLERISTISCHE RUNDSCHAU.

Nadat in Februari 1931 de uitgave van de „*Artilleristische Rundschau*” werd gestaakt, bestond er in Duitschland geen speciaal artilleristisch vakblad meer. Met eere heeft dit tijdschrift een tijdlang de plaats ingenomen van de reeds vroeger verdwenen „*Artilleristische Monatshefte*”, welke destijds door den bekenden Generaal ROHNE werd opgericht en lange jaren heeft voorzien in de behoefte aan onderlinge gedachtenwisseling bij de Deutsche artillerie. Uit het hierboven aangekondigde „*Probeheft*” blijkt dat uitgave van de „*Artilleristische Rundschau*” thans weder wordt voortgezet. Het kennis nemen van de vraagstukken, die zich in dezen tijd bij de Deutsche artillerie voordoen, moet ook voor onze artilleristen belangwekkend worden geacht; wij meenen deze hernieuwde uitgave dan ook onder hun aandacht te moeten brengen.

Probeheft, Februari 1935.

A. E.

DE BEPAKKING DER INFANTERIE.

Ook de Fransche Infanterist zucht onder een zeer zware bepakking, waarvan het gewicht voor enkele specialisten al 36 à 37 kg bedraagt. Luitenant-kolonel FAVATIER slaakt daarbij de verzuchting, dat men nu al ruim 15 jaar met tal van Commissiën aan het beraadslagen en proefnemen is, maar dat de uitrustingen steeds zwaarder worden. Men ziet het ook, „im Süden nichts Neues”.

Schr. vraagt zich af, hoe men met als lastdieren bepakte manschappen in een toekomstoorlog vlot kan manoeuvreeren en vechten. Reeds in 1914 raakten de manschappen gedurende de uitputtende marschen en gevechten op allerlei wijzen tal van uitrustingsstukken kwijt (!). Ook bleek toen, dat, op last van een Commandant afgelegde uitrustingsstukken, als verloren konden worden beschouwd. Wil men een herhaling op veel grooteren schaal voorkomen, dan moet het gewicht der uitrusting belangrijk worden verminderd.

Schr. geeft als oplossing den man slechts te voorzien van het allerbenodigste n.l. zijn wapenen met toebehooren, vivres en een soort tentzijl, terwijl de rest der benodigheden op „*voitures d'allègement tous terrains*”, ingedeeld bij de bagagetrein, moet worden geladen.

Revue d'infanterie, April 1935.

B. K.

IS HET VELDKANON UIT DEN TIJD?

In 1914, in den aanvankelijken bewegingsoorlog voldeed het toenmalige veldkanon in het algemeen goed. Het kon de infanterie goed volgen en dracht en werkzaamheid van het projectiel waren ruim voldoende. De stellingoorlog, met zijn inzet van steeds toenemende artillerie-massa's, stelde aan het veldkanon eischen, waaraan de bestaande constructie niet kon voldoen. De tijdens den oorlog geboren typen konden daarin slechts ten deele voorzien; ten koste van een grooter gewicht kon de dracht worden vergroot; de werkzaamheid van het projectiel echter bleef voor het gebruik in den stellingoorlog, onvoldoende. De veldhouwiter verdrong voor een groot deel het veldkanon. Sedert dien echter zijn verschijnselen opgetreden, die hun stempel drukken op de oorlogshandelingen in een toekomstig conflict: 1°. De tot het uiterste doorgevoerde verspreiding der infanterie en haar zelfstandige uitrusting met bijzondere hulpwapens, en 2°. De groote bewegelijkheid en de snelle verandering van het tactische gevechtsbeeld door de motoriseering der strijdkrachten.

Tegenover de zeer verspreide gevechtsdoelen, die een moderne infanterie op het gevechtveld biedt, is een veldkanon economischer dan een houwiter, daar het een betere verspreiding der werkzame scherven toelaat bij een zelfden inzet aan totaal gewicht van munitie. Bovendien kan men de inzet dezer munitie maar den tijd beter verdeelen. Voorts is bij gelijk gewicht der constructie de dracht van het veldkanon grooter dan die van den houwiter, wat in den bewegingsoorlog in vele tactische omstandigheden van belang kan zijn. Voorts is te verwachten dat een vijandelijke tankaanval veelal tot voor de eigen artillerie-stellingen zal doordringen; het veldkanon is door zijn grootere vuursnelheid, kortere vluchttijd en meer bestreken baan beter geschikt voor de bestrijding der vechtwagens dan de veldhouwiter. Een speciaal projectiel is daarvoor in elk geval noodig.

De karakteristieke eigenschappen van een veldkanon behooren te zijn en te blijven: bewegelijkheid en vuursnelheid. Aan de hand van de hierboven in het hart weergegeven beschouwingen stelt de kapitein Dr. Ir. GALLWITZ de volgende eischen aan het moderne veldkanon. Het gewicht moet gering zijn, het vermogen echter voldoende voor het bestrijden van vechtwagens. Het moet door paarden kunnen worden getrokken, doch, met ingeladen paarden, met motortrekkracht kunnen worden vervoerd. Het moet voorzien zijn van patronenmunitie, in het bijzonder voor de bestrijding van vechtwagens. Uitrusting met een verminderde lading is uit tactische overwegingen zeer gewenscht; de daarbij optredende technische bezwaren worden niet onoverwinnelijk geacht. Voor het bestrijden van vechtwagens is, behalve een speciaal projectiel, ook een bijzondere richtkijker met groot gezichtsveld, naast de gewone panorama-kijker, noodig.

Hoofdzak is echter dat het tactische gebruik van het veldkanon anders moet zijn dan in den wereldoorlog gebruikelijk was. De veldhouwiter moet worden ingezet tegen doelen, waartegen het aankomt op de werkzaamheid en het vermogen van het enkele projectiel; het veldkanon daarentegen moet worden gebruikt in die gevallen, waarin het aankomt op vuursnelheid en bewegelijkheid. Daarom zijn gemengde afdelingen uit deze beide geschatsoorten bestaande uit den booze. De aan het hoofd van dit uitreksel gestelde vraag wordt door den schrijver met een volmondig „neen” beantwoord.

Artilleristische Rundschau Probeheft, Februari 1935. A. E.

VELDHEEREN.

In het Indisch Militair Tijdschrift is een vervolgstudie aan het verschijnen, waarop wij de aandacht van onze lezers willen vestigen. Gep. Kolonel der Artillerie G. Th. SLOTHOUBER schrijft n.l. op de van hem bekende vlotte en onderhoudende wijze een zeer gedegen en uitstekend gedocumenteerde studie over „Veldheeren”. Ze belooft een Nederlandsch „Feldherrngröße” (van von FREYTAG LORINGHOVEN) te worden en gaat — voor wat betreft de beschrijving van FREDERIK DE GROOTE — zelfs n.m.m. boven dit werk uit. Wij voorzien — gelet op den opzet der studie — dat deze talrijke vervolgen zal tellen. Wij hopen dit, wenschen den geachten schrijver veel succes en bevelen lezing in het bijzonder aan.

Indisch Militair Tijdschrift, 1934 Nos. 10, 11 en 12
1935 Nos. 1 en 2 en volgende.

W.

DE RUSSISCH-POOLSCH- OORLOG 1919-1920 (vervolg).

Deze studie van *Kolonel von Wittich*, waarvan wij reeds eenige keeren vorige deelen bespraken, wordt voortgezet met de beschrijving van het Russische offensief tot over de Boeg en tot vóór de poorten van Warschau (1 Juli—6 Aug. 1920). Zij is merkwaardig omdat zij een goed beeld geeft van het gehalte der uit den grond gestampte Poolse militielegers. Wij citeeren hier ter zake: „Door de voortdurende onfortuinlijkheid en het ononderbroken teruggaan was de gevechtskracht van het Poolse leger volledig gebroken. Murw geworden en met moedeloosheid vervuld, misten commandanten en troepen het moreele weerstandsvermogen. De terugtochtslijnen waren met deserteurs overstromd. Geen dwangmiddelen konden orde en tucht herstellen”. En, betreffende de trein eener brigade van de 2e Poolse-legioendivisie: „De trein telde bijna 1000 voertuigen, die met buit en met de merkwaardigste voorwerpen waren beladen. De bespanning bestond uit ruim 2000 paarden, de begeleidende treinsoldaten waren 3000 man sterk. Zij hokten met tweeën en drieën op de wagens bijeen. Deze zonder regelmaat marcheerende treinen waren de bron van geregelde panieken: bij het eerste kanonschot, bij het minste wapengerucht vluchtten zij”.

Generaal PILSUDSKI benoemde als nieuwen Chef van den generalen staf, den generaal ROZWADOWSKI, „niet omdat hij de beste was, maar omdat hij een gelukkige en eervolle uitzondering in den Generalen Staf vormde; hij verloor nooit zijn geestkracht, zijn werkkraft en zijn moreel; hij geloofde in onze overwinning”

Les? Dit leger behaalde te Warschau de wonderlijke beslissende overwinning, die den oorlog deed eindigen, omdat het Poolse volk zich voor de nationale zaak ging interesseeren (toen het bijna te laat was; vergelijk 1672). Wij komen hierop nader terug.

Mil. Wissensch. Mitt. Febr. 1935.

W.

H. J. GOEDEMOED

HELPERBRINK 28^A

TELEFOON No. 5068

GRONINGEN

**UNIFORM
KLEERMAKER**

LEVERANCIER A/D KON. MARECHAUSSSES

BRANDSTOFFENHANDEL

KO-CO

BASSIN 23, TEL. 2026

MAASTRICHT

LEVERANCIER

AAN RIJKS- EN GEMEENTE INSTELLINGEN

MAASTRICHT.

**HOTEL - RESTAURANT
„DU CASQUE”.**

TELEFOON 177

HUIS MET ALLE COMFORT

GARAGE IN HET HOTEL

C^H. GABIAT

MILITAIR- EN CIVIEL KLEERMAKER

BREITNERLAAN 25 — TEL. 774286 — DEN HAAG

VAN OUDS BEKENDE COUPE - GEVESTIGD SEDERT 1909 - VERLAAGDE PRIJZEN